

SUHDANNE

Toimialat

SYKSY

s. 4

Kuluttajille suunnatut
palvelut tukevat taloutta

2023

ETLA

Etlan Syksyn 2023 Toimialat-julkaisu perustuu Etlan Syksyn Suhdanne-ennusteeseen.

Julkistamispäivä: 1.11.2023.

Kaikki Etlan vapaasti ladattavat ennusteet löytyvät säännöllisesti päivitettäviltä suhdanne.fi-sivuilta tai osoitteesta etla.fi/ennusteet. Suhdanne.fi -sivustolta löytyvät myös kaikki Suhdanteen taulukot ja kuviot erikseen ladattavaksi.

Tilaaajille tarkoitettu maksullinen Kuukausiraportti löytyy osoitteesta etla.fi/kuukausiraportti. Vanhimpia raportteja pääsee lukemaan ilmaiseksi ilman tilausta.

ISSN: 0787-9342.

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA

Arkadiankatu 23 B, 00100 Helsinki

www.etla.fi

Sisällys

Yhteenveto	4
Teollisuus	8
Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	9
Metallien jalostus	13
Koneiden, metallituotteiden ja kulkuneuvojen valmistus	16
Metsäteollisuus	20
Kemianteollisuus	24
Elintarviketeollisuus	28
Rakentaminen	32
Palvelut	37
Kauppa	38
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	42
Kuljetus ja varastointi	45
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	48
Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta	51
Ennusteryhmä	56

Yhteenveto

Toimialat-julkaisu sisältää yksityiskohtaista tietoa eri toimialoilta. Se kattaa metalliteollisuuden, metsäteollisuuden, kemian- ja elintarviketeollisuuden, rakentamisen sekä suurimman osan palvelusektorista. Raporttiin sisältyvät toimialaennusteet tehtiin Etlan syyskuussa julkaistun Suhdanne Ennuste Syksy 2023 -makrotalouden ennusteen yhteydessä.

Kuluttajille suunnatut palvelut tukevat Suomen taloutta tänä ja ensi vuonna

SUOMEN KOKONAISTUOTANNON kehitys on vielä ensi vuonna kaksijakoinen. Teollisuus supistuu keskimäärin 2,2 prosenttia, ja rakentaminen kääntyy vain varovaiseen kasvuun. Palvelualojen kasvu pysyy vakaana kahdessa prosentissa, vaikka jalostustoimialojen heikkous heijastuu erityisesti kuljetukseen ja varastointiin sekä tukkukauppaan.

Teollisuustuotannon supistumista selittää maailmantalouden tavanomaista heikompi kasvu

Tehdasteollisuuden suurten toimialojen tuotantoa päätyy pääasiassa vientiin, jolloin päävientimarkkinamme Euroopan heikko taloustilanne tänä vuonna heijastuu suoraan kyseisen toimialan kysyntään ja siten tuotantoon.

Teollisuuden päätoimialoista metsäteollisuus supistuu arvonlisäyksellä mitattuna jo toista ja kemianteollisuus neljättä vuotta peräkkäin, ja lasku vain syvenee kuluvana vuonna. Vielä tänä vuonna metsäteollisuuden kehitystä painaa erityisesti paperiteollisuus, jonka tuotanto on romahtanut koko Euroopassa mm. korkeiden energiakustannusten ja varastojen purkamisen takia. Vienti Kiinaan ja Belgiaan on kuitenkin kasvanut jo tänä vuonna merkittävästi, ja toi-

mialan odotetaan elpävän ensi vuonna. Kemianteollisuuden tuotanto puolestaan vähenee sen tärkeimmän vientimaan Ruotsin talouden supistuessa.

Teollisuuden toimialoista suurin metalliteollisuuden painuu tänä vuonna lievästi miinukselle, vaikka alan tuotanto on kehittynyt erittäin hyvin muihin EU-maihin verrattuna. Rakentamisen väheneminen on kuitenkin jo näkyvissä sähkö- ja elektroniikkateollisuudessa, jonka tuotteita käytetään rakennusteollisuudessa. Vaikka elintarviketeollisuuden tuotteita tuotetaan pääasiassa kotimaisille markkinoille, näkyy alan heikoissa tuotantoluvuissa myös Venäjän viennin merkittävä väheneminen. Pääasialliset syyt löytyvät kuitenkin kotimaisen kysynnän heikkoudesta.

Lähes kaikkien teollisuuden alatoimialojen ja muiden pienempien toimialojen tuotanto jää sekä tänä että ensi vuonna edellisvuotista pienemmäksi. Päätoimialoista vain metsäteollisuus kasvaa ensi vuonna.

Rakentamisen tuotanto supistuu tänä vuonna merkittävästi

Rakentaminen oli viime vuosina vilkasta. Alan laskusuhdanne alkoi kuitenkin viime kesänä. Raken-

tamisen suhdanne oli muutenkin hiipumassa, mutta nopeasti nousseet korot syventävät ja pidentävät jo edessä ollutta laskusuhdannetta. Korokojen nousu hillitsee voimakkaasti asuntojen kysyntää, ja uusien asuntolainojen määrät ovat romahtaneet. Yleinen epävarmuus, heikot kansainväliset talousnäkymät ja korkotason nousu heikentävät investointihalukkuutta ja siten syventävät rakentamisen notkahdusta ja hidastavat palautumista kasvu-uralle. Rakennusala kääntyy varovaiseen kasvuun ensi vuoden aikana. Vuodesta 2025 eteenpäin kasvu on jo nopeampaa.

Palvelualoilla keskimääräistä heikompa mutta laajaa kasvua ensi vuonna

Palvelualojen kasvu jää vuosina 2023–2025 keskimäärin kahden prosentin alapuolelle. Palveluiden osuus koko talouden arvonlisäyksestä on kuitenkin niin suuri, että ne kompensoivat jalostustoimialojen supistumista. Kokonaisuudessaan arvonlisäys ei kuitenkaan tänä vuonna kasva.

Tänä vuonna palvelualoista kasvavat erityisesti majoitus- ja ravitsemistoiminta, kiinteistö- ja liike-elämän palvelut sekä rahoitus- ja vakuutustoiminta. Haasteena monilla aloilla on kuluttajien heikentynyt ostovoima ja jalostustoimialojen supistuminen, joka vaikuttaa yritysten väliseen kysyntään. Kaupanala sekä kuljetus ja varastointi supistuvat tänäkin vuonna. Muut toimialat kasvavat vain vähän. Kysyntä, ja siten palvelualojen tuotanto, kasvaa laajemmin vasta ensi vuonna.

Viime vuonna monet palvelualat vielä palautuivat pandemiasta ja kasvoivat siksi voimakkaasti. Kaupanala supistui, mutta majoitus- ja ravitsemisala, ulkomaanmatkailu sekä erilaiset kulttuurialat elpyivät voimakkaasti kysynnän palautuessa. Kuluttajien heikosta ostovoimasta huolimatta majoitus- ja ravitsemistoiminta kasvaa reippaasti vielä tänäkin vuonna ja normalisoituu sitten pariin prosenttiin. Hotelliyöpymiset ovat palautuneet pandemiaa edeltäneelle tasol-

Arvonlisäys toimialoittain							
	Arvo		Määrän muutos, % Edellisestä vuodesta				
	Mrd. e	%-osuus		2021	2022	2023 ^E	2024 ^E
Koko kansantalous	233,7	100,0	3,4	2,2	-0,1	0,3	0,9
Teollisuus	52,4	22,4	2,0	-1,3	-3,3	-2,2	0,9
Metalliteollisuus	22,7	9,7	3,3	4,8	-0,9	-3,0	2,0
Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	7,4	3,2	1,8	6,4	-0,4	-0,3	1,6
Metallien jalostus	2,8	1,2	-43,9	15,9	-0,2	-5,2	0,9
Koneiden, metallituotteiden ja kulkuneuvojen valmistus	10,7	4,6	11,2	1,3	-1,6	-4,8	2,2
Metsäteollisuus	6,4	2,7	3,2	-18,4	-10,3	1,2	1,2
Kemianteollisuus	7,9	3,4	-7,6	-10,8	-11,8	-5,3	-2,5
Elintarviketeollisuus	2,9	1,2	7,4	4,3	-4,5	-4,1	0,8
Rakentaminen	16,3	7,0	0,1	4,6	-7,0	0,9	1,2
Palvelut	158,8	68,0	4,3	3,2	1,7	1,7	1,5
Kauppa	19,4	8,3	1,9	-5,2	-0,6	1,4	1,5
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	3,7	1,6	0,0	32,5	8,8	2,6	2,3
Kuljetus ja varastointi	9,7	4,1	5,8	4,8	-2,8	1,9	1,6
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	7,9	3,4	12,4	9,5	13,9	2,3	-1,2
Kiinteistö- ja liike-elämää palv. toim.	64,5	27,6	5,1	3,7	2,2	2,1	2,0

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA.

ETLA S23.2/tky03t

le kotimaisin ja länsimaisten matkailijoiden voimin. Venäläisten ja aasialaisten matkailijoiden paluuta ei puolestaan ole näköpiirissä, joten toimiala jää pandemiaa edeltäneestä kasvustaan.

Rahoitus- ja vakuutustoiminta kasvaa nyt poikkeuksellisen vahvasti kolmatta vuotta peräkkäin. Ala on hyötynyt korkojen noususta, ja korkotason vakiintuessa kehitys tasaantuu lähivuosina. Myös kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta kasvoi vauhdikkaasti viimeisen kahden vuoden aikana. Tänä vuonna kasvuvauhti hidastuu, kun pandemiasta palautuminen ei enää auta ja yleinen talouskehitys on heikkoa. Informaatio- ja viestintäpalvelut on ollut yksi viimeisen viiden vuoden aikana vahvimmin kasvaneista aloista, ja sen kasvu on yhä ripeää. Kiinteistöalan kehitys sen sijaan hidastuu. Matkailun palautuminen elvytti myös hallinto- ja tukipalvelutoimintaa, johon lukeutuvat matkatoimistot ja matkanjärjestäjät. Alal-

la on yhä kasvupotentiaalia pandemiaa edeltäneeseen tasoon verrattuna.

Kuljetus- ja varastointialan toipuminen pandemiasta on vielä selvästi kesken. Erityisesti ilmaliikenteeseen vaikuttaa Venäjän ylilentokielto, kun taas teollisuuden ja vientimarkkinoiden heikko suhdanne näkyy maa- ja merikuljetuksissa. Toimiala kasvaa taas ensi vuonna, kun talouden toimeliaisuus normalisoituu. Arvonlisäys ei silti saavuta pandemiaa edeltänyttä tasoaan ennustevuosina.

Kaupan alan arvonlisäys alenee vielä hieman tänä vuonna tukkukaupan painamana, johon puolestaan vaikuttaa erityisesti rakentamisen hidastuminen ja varastojen purkaminen. Kotitalouksien ostovoima on kuitenkin jo alkanut vahvistua, mikä tukee vähittäiskauppaa. Kaupan alan arvonlisäys kasvaa ennustevuosina suhteellisen hitaasti. •

Teollisuus

Päävientimarkkinamme Euroopan heikko taloustilanne tänä vuonna heijastuu suoraan teollisuuden suurten toimialojen kysyntään. Metalliteollisuuden tuotanto, pois lukien sähkö- ja elektroniikkateollisuus, on kuitenkin edelleen kehittynyt erittäin hyvin muihin EU-maihin verrattuna. Kemianteollisuus kärsii Ruotsin talouden taantumasta. Päätoimialoista vain metsäteollisuus kasvaa ensi vuonna arvonlisäyksellä mitattuna.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuus

Toimialan tuotos ja vienti kasvavat sekä tänä että ensi vuonna. Saksa on tärkein vientimarkkina.

SUOMESSA TOIMIALAN TUOTOS KASVAA ennustemme mukaan tänä vuonna 2 prosenttia ja noin 3 prosenttia ensi vuonna kansantalouden tilinpidon käsittein. Arvonlisäyksen volyyymi supistuu hieman.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotannosta valtaosa menee vientiin. Toimialan osuus Suomen koko tavaraviennin arvosta oli tammi-heinäkuussa 13,5 prosenttia. Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten laitteiden (toimiala C26) osuus oli pari prosenttiyksikköä pienempi kuin sähkölaitteiden (toimiala C27) osuus.

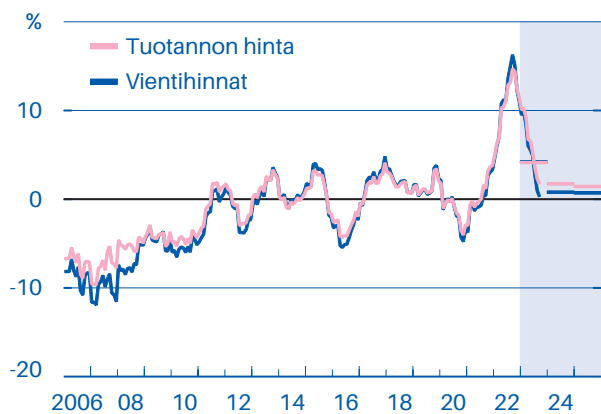
Intia nousi viennin kärkimaiden joukkoon

Sähkömoottorit, -generaattorit, -muuntajat ja sähkönjakelu- ja valvontalaitteet ovat koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden suurin vientiryhmä. Niiden osuus toimialan viennin arvosta oli 21 prosenttia kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa. Mittaus-, testaus- ja navigointilaitteiden osuus oli 15 prosenttia.

Elektronisten komponenttien ja piirilevyjen osuus oli runsaat 9 prosenttia. Näiden ryhmien vienti oli kasvussa. Myös paristojen ja akkujen, sähköjohtojen ja kytkentälaitteiden, optisten instrumenttien ja valokuvausvälineiden sekä kodinkoneiden vienti lisääntyi arvoltaan edellisvuodesta.

Alatoimialan C26 ”Tietokoneet, elektroniset ja optiset laitteet” osalta toimitukset Intiaan ovat tä-

Hintojen muutos

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

ETLA S23.2/ad107

nä vuonna kasvaneet erityisen paljon, ja niinpä Intia nousi tammi-heinäkuussa toiseksi tärkeimmäksi vientimaaksi heti Yhdysvaltojen jälkeen. Kiina putosi kolmanneksi tärkeimmäksi vientimaaksi. Myös Saksa ja Alankomaat pysyivät viiden kärkimaan joukossa. Vienti Etelä-Koreaan nousi huomattavasti, maa oli sijalla 8.

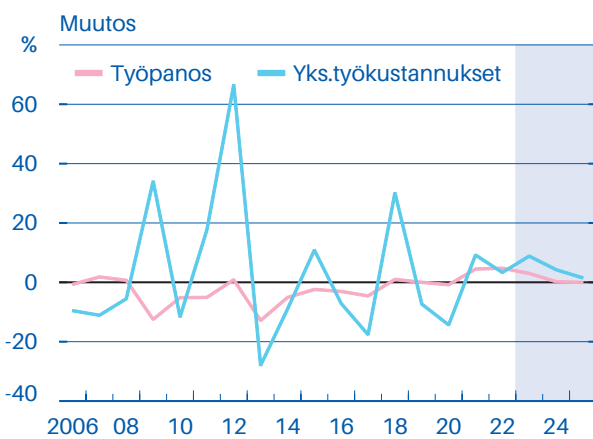
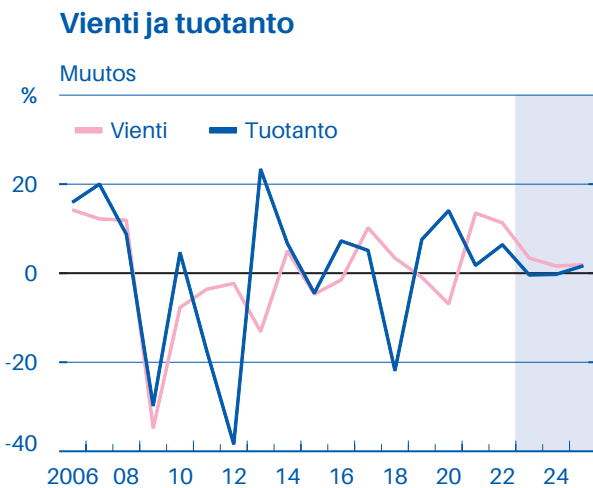
Venäjän osuus oli viime vuonna enää 2,2 prosenttia ja tammi-heinäkuussa 2023 osuus oli vain 0,7 prosenttia. Säteilylaitteissa sekä sähkölääkintä- ja sähköterapialaitteissa Venäjän osuus oli kuitenkin 1,9 prosenttia. Kulutuselektronikassa maan osuus oli 1,3 prosenttia.

Sähkökoneita ja -laitteita (C27) on tänä vuonna viety eniten Saksaan, Yhdysvaltoihin, Ruotsiin, Kiinaan ja

Italiaan. Vuonna 2022 Venäjän osuus putosi 1,1 prosenttiin ja kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa osuus oli enää 0,3 prosenttia. Kodinkoneissa Venäjän osuus oli kuitenkin 1,5 prosenttia ja sähkölampuissa ja valaisimissa maan osuus oli 1,2 prosenttia.

Rakentamisen heikentynyt suhdannetilanne heijastuu sähkölaitteiden kysyntään

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvo kohosi kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa runsaat 14 prosenttia vuoden takaisesta Tullin tilastojen mukaan. Viennin määrä lisääntyi vajaat 8 prosenttia, kun vientihinnat nousivat keskimäärin vajaat 6 prosenttia

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Tulli, Etla. ETLA S23.2/adl01

Elektroniikka- ja sähköteollisuus

Vientiosuudet alueittain tammi-heinäkuu 2023, %

	Arvo, Milj. e	Osuus, %	Muutos, %
Tietokoneet, elektroniset ja optiset tuotteet			
Kaikki maat	2 478	100,0	5
Eurooppa	1 065	43,0	-7
EU27	873	35,2	-4
Kaukoitää	847	34,2	27
Pohjois-Amerikka	375	15,1	9
Lähi- ja Keski-itä	64	2,6	40
Yhdysvallat	349	14,1	12
Intia	298	12,0	273
Kiina	205	8,3	-6
Saksa	161	6,5	3
Alankomaat	137	5,5	-38
Sähkölaitteet			
Kaikki maat	3 406	100,0	22
Eurooppa	2 227	65,4	22
EU27	1 859	54,6	21
Kaukoitää	513	15,1	28
Pohjois-Amerikka	359	10,6	43
Lähi- ja Keski-itä	62	1,8	17
Afrikka	94	2,7	121
Saksa	664	19,5	29
Yhdysvallat	319	9,4	54
Ruotsi	227	6,7	21
Kiina	153	4,5	79
Italia	135	4,0	-12

Lähde: Tulli.

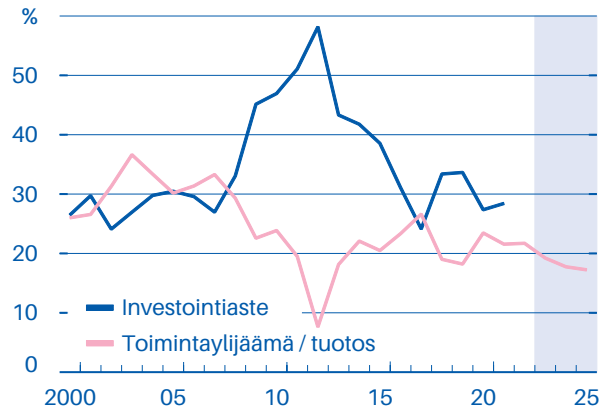
ETLA S23.2/adl02t

edellisvuodesta. Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden vientihinnat kohosivat viime vuonna selvästi vähemmän kuin monella muulla toimialalla. Tänä vuonna alan vientihinnat nousevat vain nelisen prosenttia ja vuonna 2024 enää prosentin.

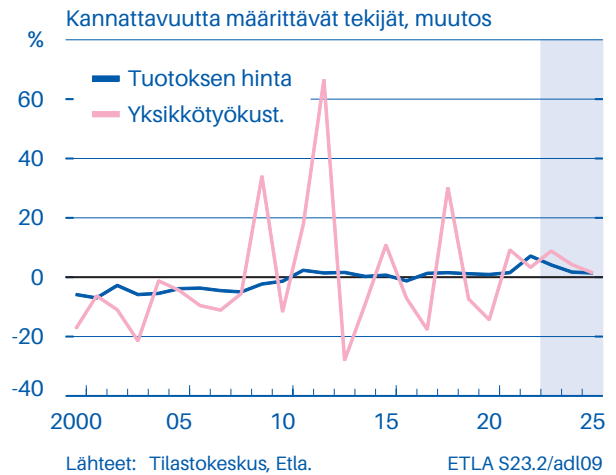
Arvioimme, että koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin määrä kasvaa tänä vuonna 3 prosenttia. Vaikka tärkeiden vientimarkkinoiden Saksan ja Ruotsin taloudet supistuvat hieman tänä vuonna, toimialan vienti molempiin maihin on kuitenkin selvästi lisääntynyt. Vuonna 2024 koko toimialan viennin kasvuvauhti hidastuu vajaaseen 2 prosenttiin. Toiseksi tärkeimmän vientimarkkinan Yhdysvaltojen talouskasvu heikkenee selvästi.

Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten laitteiden vientimäärä (toimiala C26) kasvoi tammi-heinäkuussa vain prosentin, kun vientimäärä supistui

Investoinnit ja kannattavuus

Työn tuottavuus

Keskeiset tunnusluvut, %-muutos

Pääomatavararyhmä	2020	2021	2022	2023 ^E	2024 ^E	2025 ^E
Vienti	-6,9	13,5	11,3	3,4	1,6	1,9
Vientihinta	-1,6	0,0	11,1	4,2	0,8	0,7
Tuottavuuden osatekijät						
Tuotanto (arvonlisäys)	14,1	1,8	6,4	-0,4	-0,3	1,6
Työpanos	-0,8	4,5	4,8	3,0	0,2	-0,1
Työn tuottavuus	15,0	-2,6	1,6	-3,3	-0,5	1,7

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

ETLA S23.2/ad101t

heinäkuussa 21 prosenttia viimevuotisesta. Vain mitaus-, testaus- ja navigointilaitteiden vienti kasvoi arvoltaan heinäkuussa. Toimialan C26 vienti Yhdysvaltoihin, Kiinaan, Alankomaihin ja Vietnamiin väheni merkittävästi. Ennustemme mukaan alan vientimäärä vähenee tänä vuonna puolisen prosenttia, mutta kasvaa ensi vuonna noin 3 prosenttia.

Säkölaitteiden viennin määrä (toimiala C27) nousi kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa 13 prosenttia vuoden takaisesta. Vienti on heikkenemään päin. Säkölamppujen ja -valaisimien vienti on arvoltaan selvästi vähentynyt, mikä liittyy rakennusteollisuuden heikkoon suhdannetilanteeseen. Arvioimme nyt, että alan vienti kasvaa tänä vuonna noin 7 prosenttia, mutta jää ensi vuonna tämän vuoden lukemiin. •

Toimiala valmistaa mittauslaitteita, elektronisia komponentteja, viestintälaitteita ja säkölaitteita.

Toimialan osuus Suomen ¹ teollisuuden jalostusarvosta bruttokansantuotteesta tavaraviennistä	%
	14,2
	3,2
	11,7

¹ Käyvin hinnoin vuonna 2022.

Suurimmat yritykset vuonna 2021

	Liikevaihto ¹ milj. e	Henkilöstö ¹
Oyj Nokia Abp	22 202	87 900
ABB Oy	2 048	4 700
HMD Global konserni	1 400	750
Scanfil	696	3 270
Vaisala	438	1 970

¹ Globaali.

Metallien jalostus

Vienti on arvoltaan vähentynyt kaikille markkina-alueille. Samanaikaisesti vientihinnat ovat alentuneet tuntuvasti.

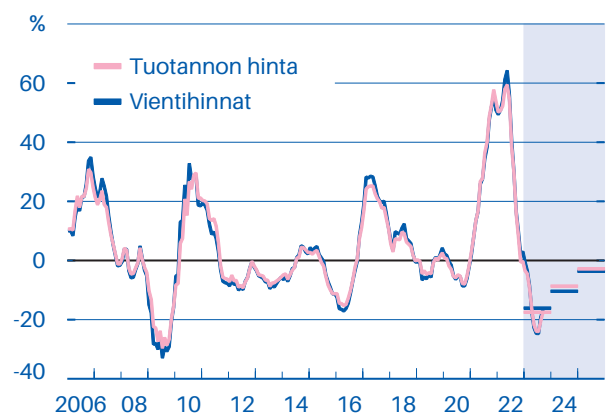
ARVIOIMME ENNUSTEESAMME, että metallien jalostuksen tuotos kansantalouden tilinpidon käsittein kasvaa prosentin tänä vuonna ja vajaat 5 prosenttia ensi vuonna. Arvonlisäyksen volyyymi jää tänä vuonna edellisvuoden lukemiin, mutta supistuu ensi vuonna viitisen prosenttia. Metallien jalostuksen toimialalla arvonlisäyksen kehitys poikkeaa usein hyvinkin paljon tuotoksen kehityksestä.

Metallien jalostuksen tuotanto kehittyi teollisuustuotannon volyyymi-indeksin mukaan edelleen erittäin suotuisasti Suomessa verrattuna EU-maihin keskimäärin, joten kilpailukykyämme näyttää olevan hyvä. Tuotannostamme noin kolme neljäsosaa menee vientiin. Suomessa metallien jalostuksen tuotanto kohosi tammi-heinäkuussa 6 prosenttia, kun taas EU-maissa keskimäärin tuotanto oli 6 prosentin laskussa. Suurimman tuottajamaan Saksan tuotanto supistui noin 4 prosenttia. Toiseksi suurimman valmistajan Italian tuotanto putosi 8 prosenttia ja myös naapurimaan

Ruotsin tuotanto väheni. Elokuussa toimialan tuotanto Suomessa jäi hieman edellisvuotista pienemmäksi.

Suomessa valtaosa metallien jalostuksen tuotannosta on terästuotteita. Värimetallien osuus on kolmannes. Rakennussektori (ml. infrastruktuuri) on suurin teräksen loppukäyttäjä, sen osuus koko maailman teräksen tuotannosta on hieman yli puolet.

Hintojen muutos

Lähteet: Tilastokeskus, Etla.

ETLA S23.2/ad2707

Teräksen kysyntä Euroopassa vähenee vielä loppuvuonna rakentamisen heikon tilanteen takia

Maailman teräksen tuotanto jäi tammi-elokuussa 2023 edellisvuoden lukemiin Kansainvälisen teräsjärjestön (The World Steel Association) tilastojen mukaan. Tuotanto lisääntyi Aasiassa ja Afrikassa, mutta supistui noin 10 prosenttia EU:ssa ja muissa Euroopan maissa. Tuotanto seuraa kutakuinkin kysynnän kehitystä. Euroalueella rakentaminen pysyy heikkona, mikä heijastuu teräksen kysyntään.

Toiseksi tärkeimmässä metallien jalostuksen viennin kohdemaassamme Saksassa, teräksen tuotanto väheni runsaat 4 prosenttia tammi-elokuussa. Kysyntä jäänee siksi heikoksi myös lähikuukausina.

Myös EU:n ulkopuolisissa tärkeissä vientimaissamme Yhdysvalloissa ja Japanissa tuotanto ja siksi ole-

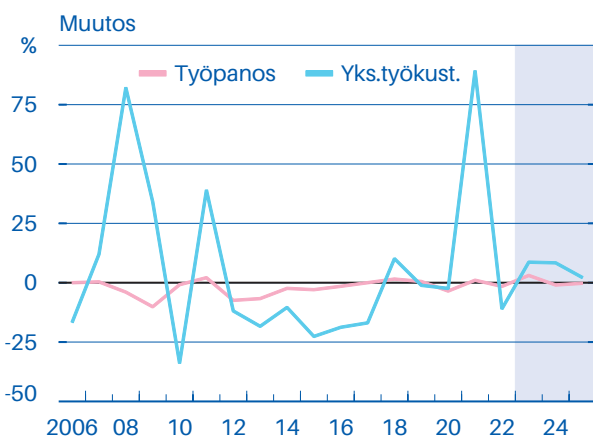
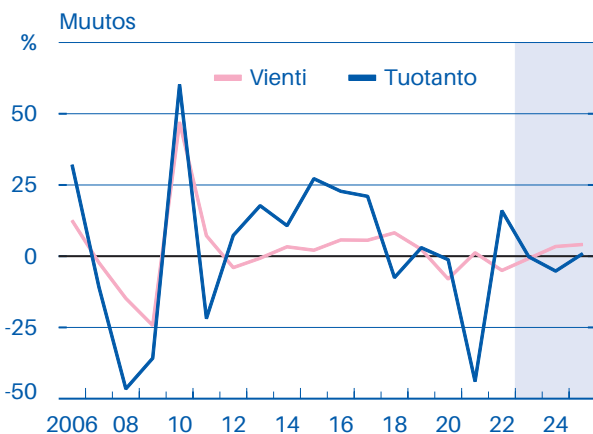
tettavasti myös kysyntä on vähentynyt selvästi tänä vuonna. Heikot tuotantoluvut tärkeimmillä vientialueillamme paljastavat, että vientikysyntämme jää loppuvuonna heikoksi.

Metallien jalostuksen huippukorkeat vientihinnat ovat alentuneet hieman odotettua nopeammin

Ennustamme, että alan viennin väheneminen jatkuu tänä vuonna vajaan prosentin tahtia. Ensi vuonna viennin määrän odotetaan kääntyvän runsaan 3 prosentin kasvuun suhdannetilanteen parantuessa. Suomessa valmistettujen metallien jalostuksen vientituotteista lähes 90 prosenttia viedään Eurooppaan. Kärkimaista vienti kasvoi arvoltaan tammi-heinäkuussa vain Alankomaihin, Sveitsiin ja Norjaan.

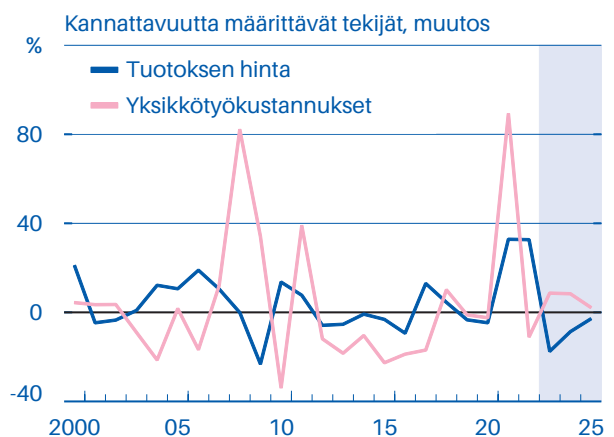
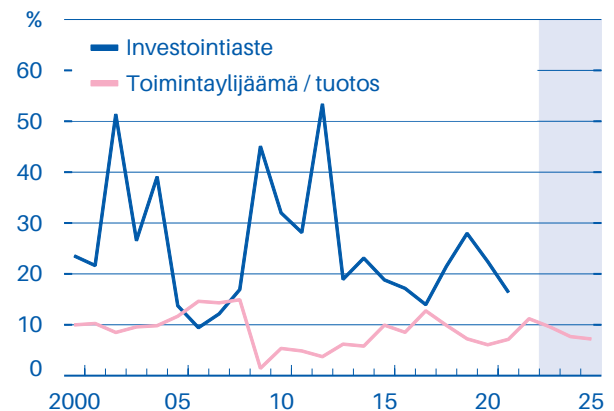
Vielä vuonna 2022 Venäjän osuus metallien jalostuksen viennistä oli 5 prosenttia arvolla mitattuna, ja

Vienti ja tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Tulli, Etna. ETLA S23.2/ad2701

Investoinnit ja kannattavuus

Lähteet: Tilastokeskus, Etna.

ETLA S23.2/ad2709

se oli kuudenneksi tärkein vientimaa. Kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa Venäjä oli sijalla 13, ja maan osuus oli enää 1,8 prosenttia toimialan viennistä. Helmi- ja toukokuussa vietiin paljon kuparia itäiseen naapurimaahamme.

Toimialan vientihinnat olivat viime vuonna keskimäärin 34 prosenttia edellisvuotista korkeammat, vaikka ne kääntyivät laskusuuntaan kesäkuussa. Arvioimme, että metallien jalostuksen vientihinnat alenevat tänä vuonna 16 prosenttia ja vielä 10 prosenttia lisää vuonna 2024. Hinnat ovat tänä vuonna alentuneet hieman keväällä odotettua enemmän. •

Metallien jalostus

Vientiosuudet alueittain tammi-heinäkuu 2023, %

	Arvo, Milj. e	Osuus, %	Muutos, %
Kaikki maat	6 350	100,0	-17
Eurooppa	5 603	88,2	-14
EU27	4 520	71,2	-12
Kaukoitää	436	6,9	-35
Pohjois-Amerikka	221	3,5	-41
Alankomaat	1 383	21,8	6
Saksa	995	15,7	-20
Ruotsi	619	9,7	-22
Sveitsi	554	8,7	3
Italia	426	6,7	-11
Ranska	242	3,8	-23
Norja	237	3,7	12

Lähde: Tulli.

ETLA S23.2/ad2702t

Toimiala valmistaa rautaa, terästä, rautaseoksia, putkia, värimetalleja ja valumetalleja.

Toimialan osuus Suomen ¹	%
teollisuuden jalostusarvosta	5,3
bruttokansantuotteesta	1,2
tavaraviennistä	15,6

¹ Käyvin hinnoin vuonna 2022.

Suurimmat yritykset vuonna 2021

	Liikevaihto ¹ milj. e	Henkilöstö ¹
Outokumpu konserni	7 709	9 370
SSAB Europe Oy	2 800	4 960
Norilsk Nickel Harjavalta Oy	1 210	294
Luvata Group	756	1 331
Kuusakoski Group konserni	718	1 810

¹ Globaali.

Työn tuottavuus

Arvonlisäys kiintein hinnoin/tehdyt työtunnit

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA.

ETLA S23.2/ad2712

Keskeiset tunnusluvut, %-muutos

Pääomatavararyhmä	2020	2021	2022	2023 ^E	2024 ^E	2025 ^E
Vienti	-8,0	1,2	-5,0	-0,8	3,4	4,1
Vientihinta	-3,9	30,8	34,0	-16,1	-10,4	-3,6
Tuottavuuden osatekijät						
Tuotanto (arvonlisäys)	-1,2	-43,9	15,9	-0,2	-5,2	0,9
Työpanos	-3,5	1,0	-1,5	3,1	-1,0	-0,2
Työn tuottavuus	2,4	-44,5	17,7	-3,2	-4,3	1,1

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, ETLA.

ETLA S23.2/ad2701t

Koneiden, metallituotteiden ja kulkuneuvojen valmistus

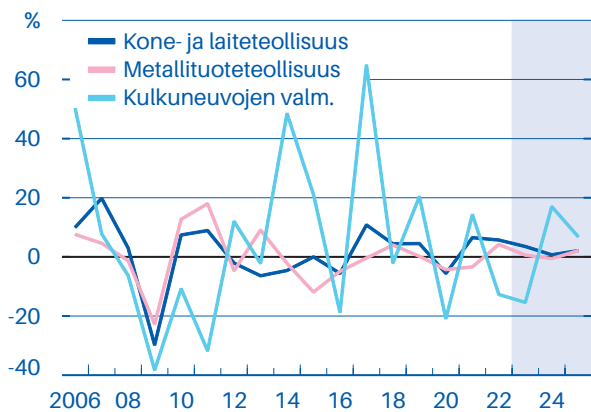
Koneiden ja laitteiden vienti Yhdysvaltoihin, Saksaan ja Alankomaihin on noussut tuntuvasti. Venäjälle viedään enää vain vähän koneita ja metallituotteita. Maailman suurin rishteilijä on valmistumassa Turun telakalta.

ETLAN NÄKEMYS koneiden ja laitteiden viennin ja tuotannon kehityksestä tämän vuoden osalta on ke-

vään ennusteen jälkeen muuttunut positiivisempaan suuntaan uusien tilastojulkistusten myötä. Kansainvälisessä vertailussa alan suomalaiset yritykset menestyvät edelleen erittäin hyvin. Suomen ohella Ruotsin, Puolan ja Ranskan tuotanto kasvaa selvästi nopeammin kuin muissa EU-maissa.

Arvioimme syyskuun ennusteessamme, että koneiden ja laitteiden tuotos kasvaa noin prosentin sekä tänä

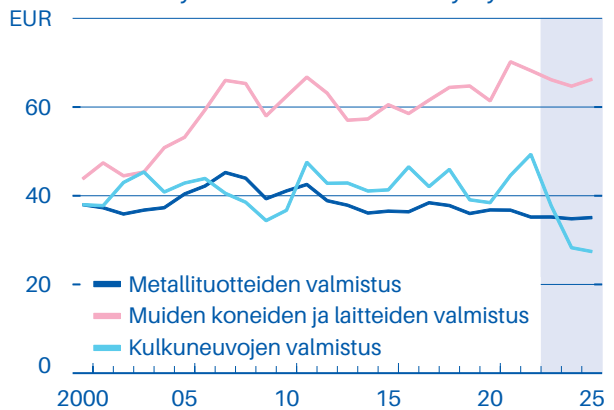
Viennin määrän muutos

Lähteet: Tulli, Tilastokeskus, Etlä. ETLA S23.2/ad28klm13

Työn tuottavuus

Arvonlisäys kiintein hinnoin/tehdyt työtunnit

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä. ETLA S23.2/ad28klm12

että ensi vuonna kansantalouden tilinpidon käsittein. Arvonlisäyksen määrä nousee puolisen prosenttia tänä vuonna, mutta vähenee 2 prosenttia vuonna 2024.

Koneiden ja laitteiden vienti on kasvanut tuntuvasti lähes kaikille markkina-alueille

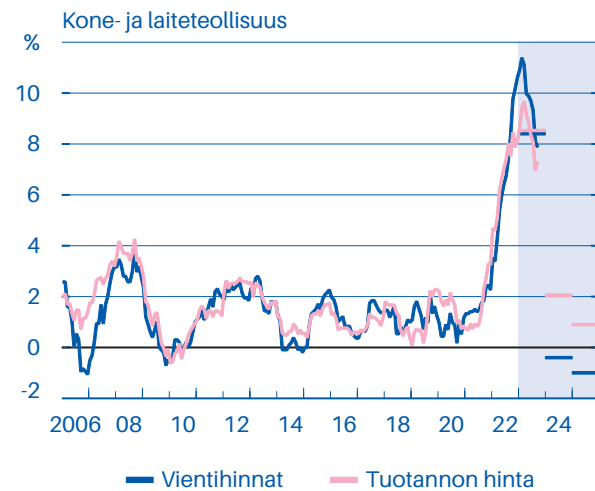
Koneiden ja laitteiden vienti lisääntyi kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa arvoltaan vajaat 17 prosenttia, ja viennin määrä kohosi vajaat 6 prosenttia viimevuotisesta. Vienti kärkimaihin Yhdysvaltoihin, Saksaan, Alankomaihin ja Ranskaan on noussut arvoltaan tuntuvasti. Kymmenen tärkeimmän vientimaan joukossa ovat myös Puola ja Brasilia, joihin vienti lisääntyi erityisen paljon. Venäjän osuus viennin arvosta oli enää 1,1 prosenttia.

Arvioimme syksyn ennusteessamme, että toimialan viennin määrä kasvaa tänä vuonna 3,5 prosenttia ja ensi vuonna vain noin prosentin heikentyneen suhdannetilanteen takia. Toimiala on jälkisyklinen, joten suhdannetilanne vaikuttaa tuotantoon ja vientiin viipeellä.

Metallituotteiden tuotanto kasvaa nopeammin kuin EU-maissa keskimäärin

Metallituotteiden tuotanto nousi kuluvan vuoden tammi-elokuussa runsaat 4 prosenttia vuoden takaisesta teollisuustuotannon volyyymi-indeksiin mukaan. Suomessa metallituotteiden tuotanto on edelleen kehittynyt suotuisammin kuin EU-maissa keskimäärin, missä tuotanto on vähentynyt pari prosenttia. Ar-

Hintojen muutos

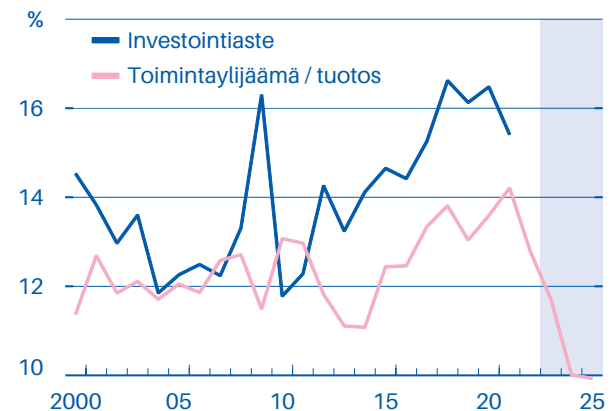
Metallituotteet

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

ETLA S23.2/ad28klm07

Investoinnit ja kannattavuus

Kannattavuutta määrittävät tekijät, muutos

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

ETLA S23.2/ad28klm09

vioimme syksyn ennusteessamme, että alan tuotos kotimaassa kasvaa tänä vuonna 2 prosenttia, mutta supistuu prosentin ensi vuonna. Arvonlisäyksen vo-lyymi puolestaan kasvaa ennustemme mukaan run-
saat 4 prosenttia kuluvana vuonna, mutta supistuu kolmisen prosenttia vuonna 2024.

Metallituotteiden vienti kasvoi arvoltaan muutaman prosentin kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa. Toi-
mitukset Eurooppaan sen sijaan vähenivät, kun vienti

kärkimaihin Ruotsiin, Viroon, Saksaan ja Ranskaan oli laskussa. Vajaa viidennes viennistä suuntautui Ruot-
siin. Venäjän osuus viennin arvosta oli enää 1,5 pro-
senttia.

Toimialan viennin määrä lisääntyi 2 prosenttia tam-
mi-heinäkuussa. Suhdanneltilanne on kuitenkin heik-
kenemään päin, joten arvioimme, että metallituot-
teiden vientimäärä kasvaa tänä vuonna vain vajaan
prosentin ja supistuu ensi vuonna puolisen prosenttia.

Moottoriajoneuvojen vienti kääntyy kasvuun ensi vuonna

Uudenkaupungin autotehtaalla on viime vuoden hei-
näkuusta lähtien valmistettu vain Mercedes-Benzin
A-sarjan autoja, aiemmin tuotannossa oli kaksi mal-
lia. Moottoriajoneuvojen tuotos jää siksi tänä vuon-
na ennustemme mukaan 10 prosenttia viimevuotis-
ta pienemmäksi. Ensi vuoden näkymät ovat kuitenkin
valoisat, koska Mercedes-AMG GT Coupé-mallin sar-
jatuotanto aloitettiin kuluvan vuoden lokakuun alus-
sa. Niinpä moottoriajoneuvojen tuotannon arvioi-
daan kasvavan noin 12 prosenttia ensi vuonna.

Muiden kulkuneuvojen tuotanto lisääntyy tänä vuon-
na runsaan prosentin, mutta ei juuri kasva seuraavina
vuosina. Koko kulkuneuvoteollisuuden tuotanto su-
pistuu tänä vuonna vajaat 4 prosenttia, mutta lisään-
tyy 5 prosenttia vuonna 2024. Toimialan arvonlisäys
vähenee huomattavasti.

Muiden kulkuneuvojen, ts. lähinnä laivojen, vien-
timäärä vähenee tänä vuonna kolmisen prosenttia,

Koneteollisuus valmistaa mm. voimakoneita, massa- ja pa-
perikoneita, hissejä, nosto- ja siirtolaitteita, maa- ja metsä-
talouskoneita sekä kaivos- ja louhintakoneita.

Metallituoteteollisuus valmistaa mm. metallirakenteita,
höyrykattiloita, lukkoja ja saranoita, työkaluja sekä keskus-
lämmityskattiloita.

Kulkuneuvojen valmistuksen tärkeimmät tuoteryhmät
ovat laivat, autot ja perävaunut.

Toimialan osuus Suomen ¹	%
teollisuuden jalostusarvosta	20,4
bruttokansantuotteesta	4,6
tavaraviennistä	21,6

¹ Käyvin hinnoin vuonna 2021.

Suurimmat yritykset vuonna 2021

	Liikevaihto ¹ milj. e	Henkilöstö ¹
Kone konserni	10 514	61 700
Wärtsilä konserni	4 778	17 500
Metso Outotec konserni	4 236	15 600
Valmet konserni	3 935	14 200
Cargotec konserni	3 315	11 200

¹ Globaali.

Keskeiset tunnusluvut, %-muutos

Pääomatavararyhmä	2020	2021	2022	2023 ^E	2024 ^E	2025 ^E
Vienti	-11,6	8,4	-1,3	-3,0	5,3	3,6
Vientihinta	1,1	3,2	7,7	6,1	-1,2	-1,6
Tuottavuuden osatekijät						
Tuotanto (arvonlisäys)	-4,5	10,0	2,4	-1,3	-4,3	2,4
Työpanos	-1,8	0,4	2,6	3,5	-0,5	0,6
Työn tuottavuus	-2,7	9,5	-0,1	-4,7	-3,9	1,7

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

ETLA S23.2/ad28klm01t

vaikka lokakuussa toimitetaan Turun telakalta maailman suurin risteilijä Icon of the Seas Yhdysvaltoihin.

Vuonna 2024 telakkateollisuuden vientimäärä supistuu noin 7 prosenttia. Tasmaniaan toimitetaan kaksi matkustaja-autolauttaa Rauman telakalta ja Turun telakalta luovutetaan risteilyalus Saksaan. Vuonna 2025 Turun telakalta toimitetaan toinen Icon luokan risteilylaiva Yhdysvaltoihin. Viennin määrä jäänee kuitenkin hieman edellisvuotista pienemmäksi. •

Koneiden, metallituot. ja kulkuneuv. valm.

Vientiosuudet alueittain tammi-heinäkuu 2023, %

	Arvo, Milj. e	Osuus, %	Muutos, %
Koneet ja laitteet			
Kaikki maat	6 538	100,0	17
Eurooppa	3 762	57,5	14
EU27	3 015	46,1	22
Kaukoitā	950	14,5	23
Pohjois-Amerikka	778	11,9	24
Etelä-Amerikka	354	5,4	38
Afrikka	266	4,1	12
Oseania	257	3,9	-5
Yhdysvallat	579	8,9	25
Saksa	513	7,8	18
Ruotsi	481	7,4	9
Alankomaat	416	6,4	32
Kiina	406	6,2	1
Metallituotteet			
Kaikki maat	1 028	100,0	3
Eurooppa	737	71,7	-4
EU27	605	58,8	2
Kaukoitā	112	10,9	24
Pohjois-Amerikka	98	9,5	21
Etelä-Amerikka	32	3,1	22
Ruotsi	183	17,8	-8
Yhdysvallat	79	7,6	26
Norja	68	6,6	23
Viro	68	6,6	-10
Puola	55	5,4	64
Moottoriajoneuvot, perävaunut ja puoliperävaunut			
Kaikki maat	1 462	100,0	-36
Muut kulkuneuvot			
Kaikki maat	676	100,0	14

Lähde: Tulli.

ETLA S23.2/ad28km02t

Metsäteollisuus

Metsäteollisuuden vienti kääntyy kasvuun vasta ensi vuonna. Sekä puutuotte- että paperiteollisuuden vientihinnat ovat alentuneet tuntuvasti.

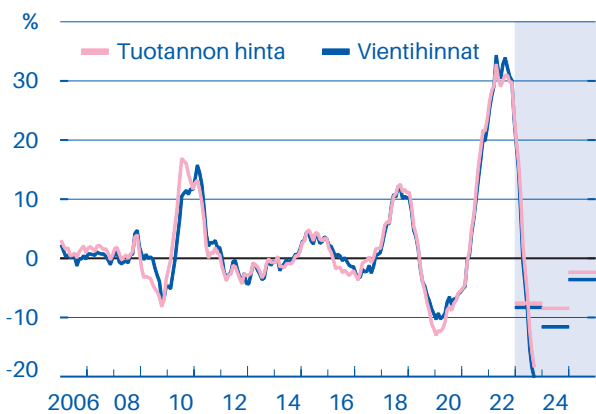
ETLA ENNUSTAA, että koko metsäteollisuuden tuotos vähenee tänä vuonna 8 prosenttia, mutta kasvaa ensi vuonna vajaat 6 prosenttia. Arvioimme ennustees-

samme, että metsäteollisuuden arvonlisäys supistuu 10 prosenttia tänä vuonna ja kasvaa noin prosentin ensi vuonna.

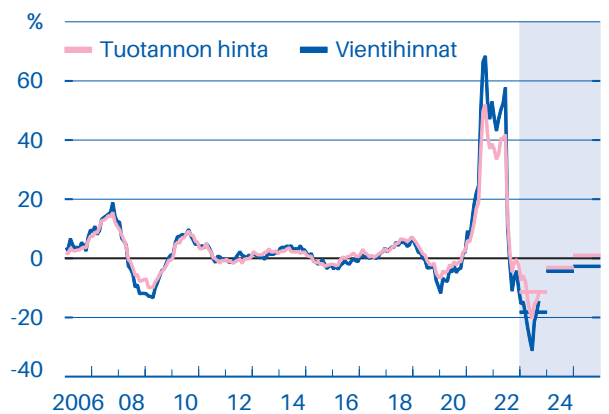
Paperiteollisuuden tuotannon alamäki jatkuu koko Euroopassa

Viime vuoden jälkipuoliskolla paperiteollisuuden tuotanto (ml. kartonki ja sellu) kääntyi laskuun koko Euroopassa, kun talouskasvu hidastui ja energiahinnat

Hintojen muutos, paperiteollisuus

Hintojen muutos, puutuoteollisuus

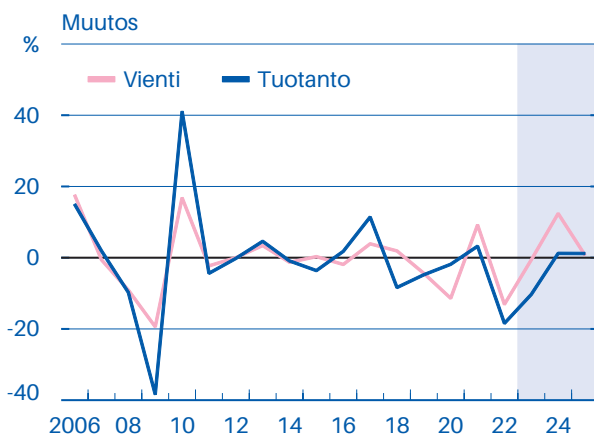
kohosivat huippulukemiin. Korkeiden energiakustannusten takia monet tehtaot joutuivat tilapäisesti pysäyttämään koneensa. Paperia kierrättävät tehtaot kärsivät eniten, pakkaustuotannon vähentyessä. Vuoden 2023 ensimmäisellä vuosipuoliskolla varastojen purku alensi toimitusmääriä. Elokuussa tuotantomäärät olivat edelleen laskussa Euroopassa.

EU27-maissa paperiteollisuuden tuotanto on keskimäärin vähentynyt viimeisen kuuden kuukauden aikana (maaliskuu 2023-elokuu 2023) kausitasoitettuna ja työpäiväkorjattuna 5,6 prosenttia verrattuna edelliseen kuuteen kuukauteen. Saksassa tuotanto supistui hieman tätä enemmän, 6 prosenttia. Suomessa tuotantomäärä sukelsi 12 prosenttia. Ruotsissa toimialan valmistus supistui runsaat 4 prosenttia.

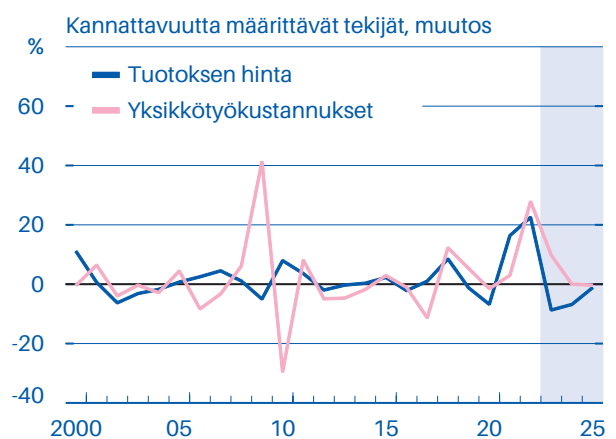
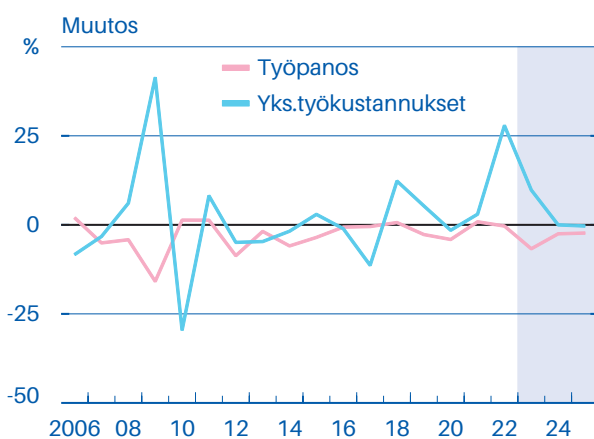
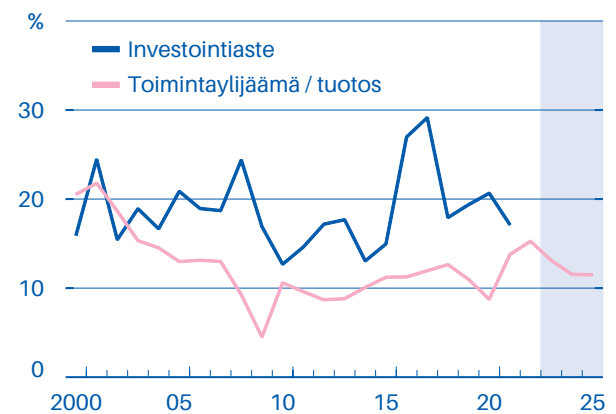
Euro-Graph'in (European Association of Graphic Paper Producers) julkaisemien tilastojen mukaan graafisten paperien toimitukset vähenivät Euroopassa 27 prosenttia viimevuotisesta tammi-heinäkuussa 2023 tonneissa laskettuna. Sanomalehtipaperin toimitukset laskivat 21 prosenttia, ja päällystämättömän puuvapaan paperin toimitukset vähenivät 24 prosenttia. Päällystetyn puuvapaan paperin toimitukset supistui peräti 41 prosenttia viimevuotisesta.

Suomessa kartongin tuotanto supistui kuluvan vuoden alkupuoliskolla 21 prosenttia vuoden takaisesta Metsäteollisuus ry:n tilastojen mukaan. Sellun tuotanto sen sijaan kasvoi 13 prosenttia, ja paperin valmistus lisääntyi 7 prosenttia.

Vienti ja tuotanto, metsäteollisuus

Investoinnit ja kannattavuus,

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Tulli, Etlä. ETLA S23.2/add_de01

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

ETLA S23.2/add_de03

Sellun osuus paperiteollisuuden viennistä on tänä vuonna suurin

Paperiteollisuuden vientihinnat (ml. kartonki ja sellu) ovat jo alentuneet merkittävästi huippulukemistaan. Viime vuoden joulukuussa ne kääntyivät laskusuuntaan. Arvioimme ennusteessamme, että hintojen lasku jatkuu, ja kuluvan vuoden lopussa ne ovat 8 prosenttia viimevuoden keskiarvoa matalammat. Vuonna 2024 paperiteollisuuden vientihintojen arvioidaan vielä alenevan noin 12 prosenttia.

Kartongin osuus paperiteollisuuden vientimäärästä oli 32 prosenttia kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa ja paperin osuus oli 24 prosenttia. Sellun osuus toimialan viennistä oli 39 prosenttia, sen tuotannosta noin puolet viedään ulkomaille.

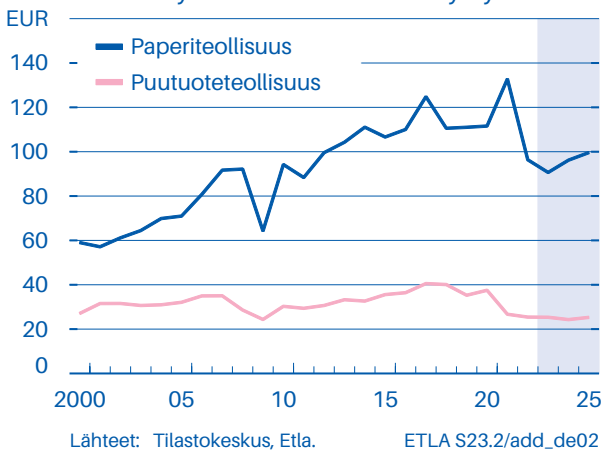
Pitkän lakon seurauksena toimialan viennin määrä supistui viime vuonna vajaat 14 prosenttia edellisvuodesta. Kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa vientimäärä jäi vielä vajaat 3 prosenttia viimevuotista pienemmäksi. Viennin elpyminen on siirtynyt ensi vuodelle kevättalven ahtaajalakon sekä heikon suhdannetilanteen takia. Vuonna 2024 alan vientimäärään odotetaan siten kasvavan noin 13 prosenttia.

Puutuoteteollisuuden tuotanto on supistunut selvästi enemmän Suomessa kuin EU-maissa keskimäärin

Puutuoteteollisuuden tuotannon lasku jatkuu Euroopassa. Viimeisen kuuden kuukauden aikana (maaliskuu 2023 – elokuu 2023) tuotanto EU27-maissa väheni kausitasoitettuna ja työpäiväkorjattuna kes-

Työn tuottavuus

Arvonlisäys kiintein hinnoin/tehdyt työtunnit

Toimiala valmistaa sellua, paperia, kartonkia, sahatavaraa, vanereita ja puutuotteiden jatkojalosteita.

Toimialan osuus Suomen ¹ teollisuuden jalostusarvosta bruttokansantuotteesta tavaraviennistä	%
teollisuuden jalostusarvosta	12,2
bruttokansantuotteesta	2,7
tavaraviennistä	17,8

¹ Käyvin hinnoin vuonna 2022.

Suurimmat yritykset vuonna 2021

	Liikevaihto ¹ milj. e	Henkilöstö ¹
Stora Enso konserni	10 164	23 100
UPM-Kymmene konserni	9 814	17 500
Metsä Group konserni	6 017	9 620
Ahlström-Munksjö konserni	3 077	7 860
Versowood Group konserni	465	818

¹ Globaali.

Keskeiset tunnusluvut, %-muutos

Pääomatavararyhmä	2020	2021	2022	2023 ^E	2024 ^E	2025 ^E
Vienti	-11,4	9,2	-13,1	-0,6	12,4	0,7
Vientihinta	-6,1	16,4	27,5	-11,6	-11,6	-2,8
Tuottavuuden osatekijät						
Tuotanto (arvonlisäys)	-1,8	3,2	-18,4	-10,3	1,2	1,2
Työpanos	-4,1	0,9	-0,3	-6,7	-2,5	-2,3
Työn tuottavuus	2,4	2,3	-18,2	-3,8	3,8	3,6

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etna.

ETLA S23.2/add_de01t

kimäärin 4,9 prosenttia verrattuna edellisen kuuden kuukauden jaksoon. Puolassa tuotantomäärä putoi peräti 12 prosenttia. Suomessa puutuotteiden valmistus oli 10 prosentin laskussa, ja Ruotsissa tuotantomäärä väheni 8 prosenttia. Euroopan suurimmassa sahatavaran tuottajamaassa Saksassa tuotanto supistui vain prosentin.

Puutuotteiden vientihinnat alenevat 18 prosenttia tänä vuonna

Puutavarateollisuuden vientihinnat kääntyivät laskuun heinäkuussa 2022. Ne olivat kuitenkin vielä keskimäärin 19 prosenttia korkeammat vuonna 2022 kuin edellisvuonna. Arvioimme ennusteessamme, että puutavarateollisuuden vientihinnat alenevat tänä vuonna noin 18 prosenttia vuoden takaisesta. Hinnat jäävät siitä huolimatta vielä selvästi vuoden 2020 keskitasoa korkeammalle. Vuonna 2024 hintojen odotetaan alenevan noin 4 prosenttia.

Sahatavaran vienti Eurooppaan ja Aasiaan on laskussa

Euroconstruct järjestö alensi kesällä ennusteensa rakentamisen kehityksestä. Euroopassa rakentamisen odotetaan nyt supistuvan noin prosentin sekä tänä että ensi vuonna. Vasta vuonna 2025 rakentaminen elpyy ja kasvaa runsaan prosentin, joten sahatavaran kysyntä jää heikoksi lähivuosina.

Suomen puutuoteteollisuuden tärkeimmässä vientimaassa Isossa-Britanniassa rakentaminen supistuu jonkin verran tänä vuonna, mutta kasvaa kohtuullisesti vuosina 2024-2025. Saksa on toiseksi tärkein vientimarkkinamme Euroopassa ja siellä rakentaminen supistuu jo toista vuotta peräkkäin ja vielä seuraavat kaksi vuotta. Myös Ranska, Ruotsi ja Alankomaat kuuluvat vientimme kymmenen kärkimaan joukkoon. Ruotsissa rakentaminen supistuu tuntuvasti vuosina 2023-2024. Myös Alankomaissa rakentaminen vähenee selvästi molempina vuosina. Ranskassa rakennetaan vain vähän.

Arvioimme, että puutavarateollisuuden viennin määrä supistuu noin 4 prosenttia tänä vuonna. Ensi vuonna viennin määrän odotetaan kääntyvän 1,5 prosentin kasvuun. Eurooppa on perinteisesti ollut Suomen sahatavaran viennin tärkein markkina-alue, sen osuus

toimialan viennin arvosta oli 64 prosenttia kuluvaan vuoden tammi-heinäkuussa. Euroopassa vientinäykymät ovat kuitenkin edelleen heikot rakentamisen vähentyessä. Myös Aasiassa sahatavaran kysyntä on laskussa, kun varastoja puretaan. Pohjois-Afrikassa kysyntä sen sijaan kasvaa edelleen. •

Metsäteollisuus

Vientiosuudet alueittain tammi-heinäkuu 2023, %

	Arvo, Milj. e	Osuus, %	Muutos, %
Massa- ja paperiteollisuus			
Kaikki maat	5 418	100,0	-2
Eurooppa	3 322	61,3	-6
EU27	2 757	50,9	-2
Kaukoita	1 073	19,8	19
Pohjois-Amerikka	506	9,3	-3
Lähi- ja Keski-itä	118	2,2	25
Afrikka	193	3,5	-6
Kiina	750	13,8	33
Saksa	737	13,6	5
Yhdysvallat	490	9,0	-1
Iso-Britannia	311	5,7	-3
Belgia	281	5,2	48
Italia	273	5,0	-6
Alankomaat	259	4,8	12
Puutuoteteollisuus			
Kaikki maat	1 779	100,0	-31
Eurooppa	1 138	64,0	-24
EU27	864	48,5	-25
Kaukoita	270	15,2	-56
Lähi- ja Keski-itä	111	6,2	-27
Pohjois-Amerikka	60	3,4	7
Afrikka	180	10,1	-20
Iso-Britannia	188	10,6	-21
Saksa	157	8,8	-28
Japani	151	8,5	-66
Viro	114	6,4	-20
Ranska	99	5,6	-24
Ruotsi	89	5,0	-21
Egypti	82	4,6	-34

Lähde: Tulli.

ETLA S23.2/add_de02t

Kemianteollisuus

Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden sekä kumi- ja muovituotteiden tuotos ja vienti kasvavat vasta ensi vuonna. Vienti Venäjälle on enää hyvin vähäistä.

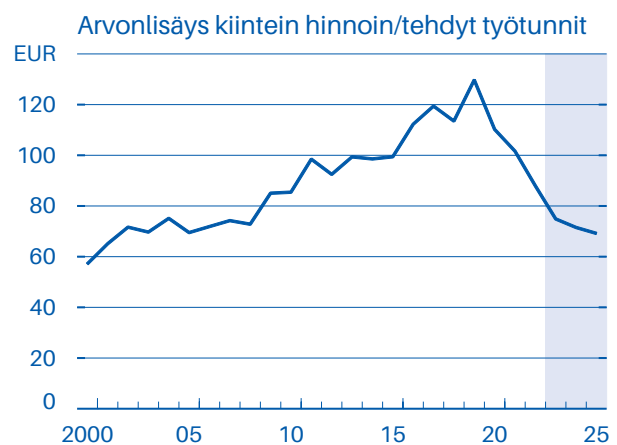
KEMIANTEOLLISUUDEN TUOTANTO on kehittynyt hie- man keväällä odotettua heikommin. Alan tuotan- tomäärä putosi kuluvan vuoden tammi-elokuussa kausitasoitettuna 3,9 prosenttia edellisvuodesta teol- lisuustuotannon volyymi-indeksin mukaan.

Näkemyksemme mukaan koko kemianteollisuu- den tuotos supistuu tänä vuonna 3 prosenttia, mut- ta kääntyy ensi vuonna vajaan 4 prosentin kasvuun. Arvonlisäyksen määrä vähenee tänä vuonna noin 12 prosenttia ja vielä ensi vuonna 5 prosenttia lisää.

Kemianteollisuuden tuotteiden osuus koko Suomen tavaraviennin arvosta oli kuluvan vuoden tammi-hei- näkuussa 20,5 prosenttia. Öljytuotteiden osuus oli 7,5 prosenttia, kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden 7,9 prosenttia, lääkeaineiden 2,8 prosenttia ja kumi- ja muovituotteiden 2,3 prosenttia.

Viime vuonna toimialan viennin määrä supistui va- jaat 7 prosenttia. ETLA arvioi ennusteessaan, että ko- ko kemianteollisuuden viennin määrä jää tänä vuonna edellisvuoden lukemiin. Vuonna 2024 viennin odote- taan kääntyvän vajaan 5 prosentin kasvuun. Viennin arvolla mitattuna Ruotsi ja Alankomaat ovat kemian- teollisuuden ylivoimaisesti suurimmat viennin koh- demaat.

Työn tuottavuus

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA.

ETLA S23.2/adfgh12

Kemikaalien vienti kasvaa ensi vuonna ja hinnat alenevat edelleen

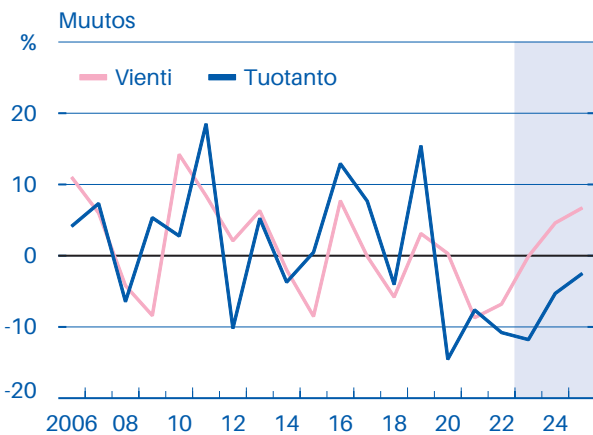
Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden tuotanto supistuu ennustemme mukaan tänä vuonna 4 prosenttia, mutta kasvaa ensi vuonna vajaat 2 prosenttia. Arvonlisäyksen määrä vähenee tänä vuonna vajaat 12 prosenttia ja ensi vuonna runsaat 5 prosenttia.

EU27-maissa kemian perusteollisuuden tuotantomäärät lisääntyivät kuluvan vuoden tammi-elokuussa kausitasoitettuna ja työpäiväkorjattuna keskimäärin runsaan prosentin vuoden takaisesta. Tanskassa kemikaalien valmistus on erittäin voimakkaassa kasvussa, ja myös Ruotsissa tuotanto lisääntyi keskimääräistä enemmän. Euroalueella tuotanto sen sijaan väheni puolitoista prosenttia. Alankomaissa tuotanto väheni

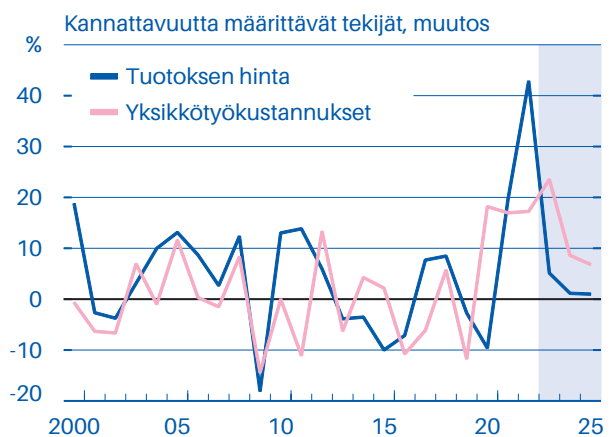
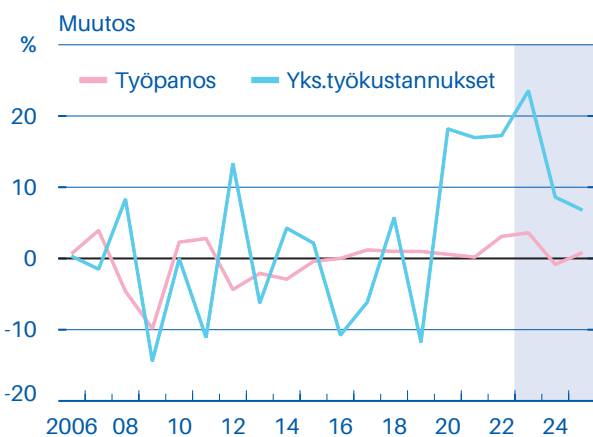
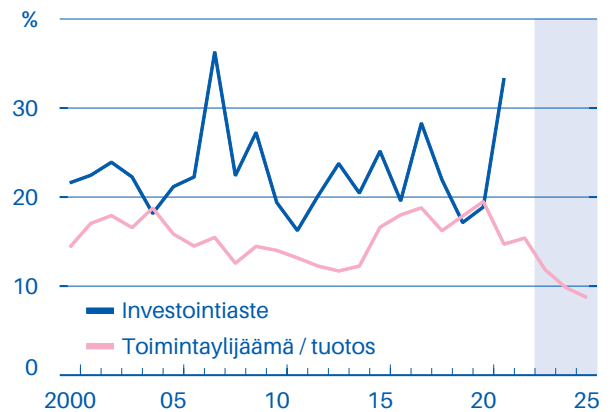
peräti 13 prosenttia ja Saksassa 9 prosenttia. Suomessa kemikaalien valmistuksen tilastoja ei julkaista.

Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden vientihinnat olivat korkeimmillaan heinäkuussa 2022. Kuluvan vuoden tammi-elokuussa hinnat alenivat 11 prosenttia vuoden takaisesta. Arvioimme, että alan vientihinnat kaiken kaikkiaan putoavat 15 prosenttia tänä vuonna ja vielä ensi vuonna noin 12 prosenttia. Toimialan vienti (ml. lääkeaineet) on yhtäjaksoisesti supistunut vuoden ajan, mutta kääntyi heinäkuussa vahvaan kasvuun. Alan vientimäärä jää kuitenkin vielä tänä vuonna vajaat 2 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi. Vuonna 2024 vienti kasvaa jo 4 prosenttia, kun euroalueen talouskasvu vahvistuu 1,3 prosenttiin ja talouskasvu Ruotsissa kääntyy 1,5 prosentin kas-

Vienti ja tuotanto

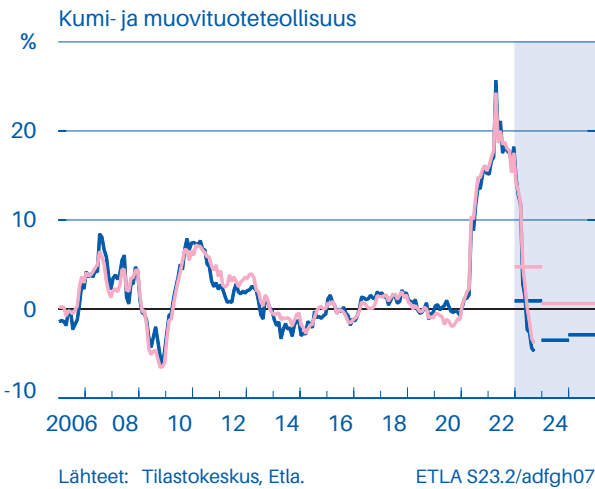
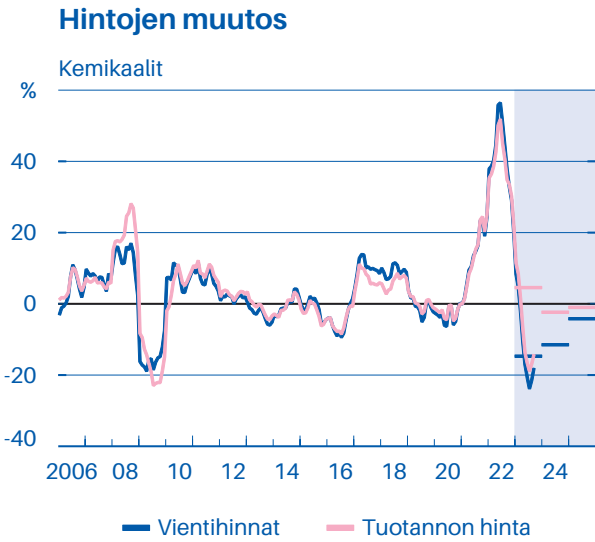
Investoinnit ja kannattavuus

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Tulli, Etlä. ETLA S23.2/adfgh01

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä. ETLA S23.2/adfgh09

vuun. Venäjän osuus kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden viennistä oli enää 0,6 prosenttia kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa.

Öllytuotteiden vienti on kääntynyt kasvuun kolmen vuoden supistumisen jälkeen

Ennustamme kuten keväällä, että öljytuotteiden tuotos kasvaa tänä vuonna prosenttin. Ensi vuonna alan tuotos lisääntyy noin 7 prosenttia, mikä on hieman aiempaa arviota vähemmän.

EU-maissa öljytuotteiden valmistus supistui tammi-elokuussa keskimäärin 5 prosenttia viimevuotisesta. Saksassa tuotanto väheni huomattavasti keskimääräistä enemmän. Alankomaissa öljytuotteiden valmistus sen sijaan lisääntyi vajaat 6 prosenttia. Suomesta ja Ruotsista tilastoja ei ole saatavilla.

Suomen öljynjalostusteollisuuden tärkeimmät vientituotteet ovat kaasuöljyt (dieselöljyt), joiden osuus toimialan viennin arvosta oli 48 prosenttia tammi-heinäkuussa. Kaasuöljyjen tärkeimmät vientimaat

Toimiala valmistaa kemikaaleja ja kemiallisia tuotteita, öljytuotteita sekä kumi- ja muovituotteita.

Toimialan osuus Suomen ¹	%
teollisuuden jalostusarvosta	15,0
bruttokansantuotteesta	3,4
tavaraviennistä	21,6

¹ Käyvin hinnoin vuonna 2022.

Suurimmat yritykset vuonna 2021

	Liikevaihto milj. e	Henkilöstö
Neste konserni	15 148	4 870
Kemira konserni	2 674	4 950
Nokian Renkaat konserni	1 714	4 940
Uponor konserni	1 313	3 870
Yara Suomi Oy	1 096	867

Keskeiset tunnusluvut, %-muutos

Pääomatavararyhmä	2020	2021	2022	2023 ^E	2024 ^E	2025 ^E
Vienti	0,3	-8,7	-6,8	-0,1	4,6	6,7
Vientihinta	-14,8	29,8	50,5	-17,1	-6,8	-1,9
Tuottavuuden osatekijät						
Tuotanto (arvonlisäys)	-14,5	-7,6	-10,8	-11,8	-5,3	-2,5
Työpanos	0,6	0,2	3,1	3,6	-0,8	0,8
Työn tuottavuus	-15,0	-7,8	-13,5	-14,8	-4,5	-3,3

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etlä.

ETLA S23.2/adfgh01t

olivat Ruotsi, Puola, Saksa, Alankomaat ja Latvia. Moottoribensiinin osuus oli 39 prosenttia ja voitelussa käytettävien maaöljyjen osuus oli 7 prosenttia. Moottoribensiiniä vietiin eniten Yhdysvaltoihin, Alankomaihin, Ruotsiin, Isoon-Britanniaan ja Kanadaan. Voitelussa käytettävien maaöljyjen tärkeimmät vientimaat olivat Belgia, Saksa, Ruotsi, Ukraina ja Kazakstan. Vielä viime vuonna Venäjän osuus oli 20 prosenttia, nyt se oli vain 0,5 %.

Öljytuotteiden viennin määrä kohosi laskelmiemme mukaan 13 prosenttia tammi-heinäkuussa 2023. Arvioimme kuitenkin, että viennin kasvu jää 7 prosenttiin tänä vuonna ja noin 6 prosenttiin vuonna 2024.

Kumi- ja muovituotteiden vientihinnat ovat vielä keskimäärin viimevuotista korkeammat

Kumi- ja muovituotteiden tuotos ja arvonlisäyksen määrä supistuu tänä vuonna 6–7 prosenttia. Ensi vuonna tuotos kääntyy 2 prosentin kasvuun, mutta arvonlisäys vähenee vielä nelisen prosenttia.

Toimialan vientihinnat kääntyivät laskusuuntaan kuluva vuoden alussa, mutta olivat silti tammi-elokuussa keskimäärin 4 prosenttia viimevuotista korkeammat. Viennin supistuminen on jatkunut kuluva vuonna, ja odotamme, että kumi- ja muovituotteiden viennin määrä vähenee tänä vuonna 8 prosenttia. Vuonna 2024 vienti kääntyy noin 4 prosentin kasvuun, kun kansainvälinen vientikysyntä piristyy. Kumi- ja muovituotteiden vienti Venäjälle on enää hyvin vähäistä. Maan osuus oli 1,1 prosenttia tammi-heinäkuussa. •

Kemianteollisuus

Vientiosuudet alueittain 2022, %

	Arvo, Milj. e	Osuus, %	Muutos, %
Kemikaalit ja kemialliset tuotteet			
Kaikki maat	3 450	100,0	-27
Eurooppa	2 595	75,2	-27
EU27	2 311	67,0	-23
Kaukoitää	428	12,4	-22
Pohjois-Amerikka	179	5,2	22
Etelä-Amerikka	120	3,5	-40
Alankomaat	535	15,5	-3
Ruotsi	336	9,7	-38
Saksa	315	9,1	-18
Belgia	297	8,6	-36
Puola	179	5,2	-28
Öljytuotteet			
Kaikki maat	3 255	100,0	-14
Eurooppa	2 689	82,6	-5
EU27	2 468	75,8	2
Pohjois-Amerikka	523	16,1	-27
Ruotsi	910	28	-16
Alankomaat	530	16,3	52
Yhdysvallat	452	13,9	-37
Belgia	243	7,5	-34
Puola	215	6,6	125
Kumi ja muovituotteet			
Kaikki maat	995	100,0	-13
Eurooppa	798	80,2	-16
EU27	653	65,6	-15
Pohjois-Amerikka	117	11,7	12
Ruotsi	188	18,9	-27
Saksa	95	9,6	-20
Norja	85	8,5	-8

Lähde: Tulli.

ETLA S23.2/adfgh02t

Elintarviketeollisuus

Alan kotimaan tuotanto vähenee kolmisen prosenttia tänä vuonna. Elintarvikkeita ja juomia viedään edelleen Venäjälle.

ELINTARVIKETEOLLISUUDEN SUHDANNETILANNE on selvästi keväällä arvioitua heikompi. Etila ennustaa nyt, että elintarviketeollisuuden tuotos kotimaassa

supistuu tänä vuonna 3 prosenttia. Ensi vuonna tuotos kuitenkin kasvaa prosenttin. Arvonlisäyksen määrä vähenee runsaat 4 prosenttia molempina vuosina.

Suurin osa Suomessa valmistetuista elintarvikkeista jää kotimaahan. Venäjän-viennin hiipuminen näkyy kuitenkin selvästi tuotantoluvuissa. Vuoden 2022 kestästä lähtien tuotantomäärät Suomessa ovat kehitty-

Työn tuottavuus

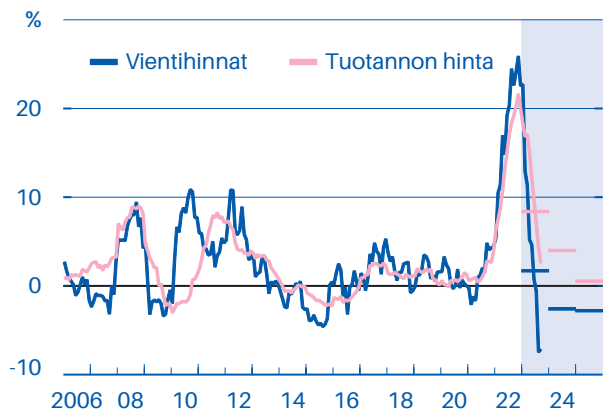
Arvonlisäys kiintein hinnoin/tehdyt työtunnit

Lähteet: Tilastokeskus, Etila.

ETLA S23.2/ada11

Hintojen muutos

Lähteet: Tilastokeskus, Etila.

ETLA S23.2/ada07

neet selvästi heikommin kuin EU-maissa keskimäärin. Tanskassa tuotannon alamäki on vielä jyrkempi. Suomalaisilla elintarvikealan yrityksillä on tuotantoa Euroopassa myös muun muassa Ruotsissa, Tanskassa, Baltian maissa ja Puolassa.

EU27-maissa elintarviketeollisuuden tuotanto laski viimeisen kuuden kuukauden aikana (maaliskuu 2023 – elokuu 2023) kausitasoitettuna ja työpäiväkorjattuna keskimäärin 0,2 prosenttia verrattuna edellisen kuuden kuukauden jaksoon. Ranskassa elintarvikkeiden valmistus pieneni 0,3 ja Suomessa 0,9 prosenttia. Puolassa tuotanto väheni runsaan prosentin, Alankomaissa 2 prosenttia ja Sveitsissä 3 prosenttia. Tans-

Toimialan merkittävimmät alatoimialat ovat lihanjalostus, leipomotuotteet, mallas- ja virvoitusjuomat sekä maidonjalostus.

Toimialan osuus Suomen¹	%
teollisuuden jalostusarvosta	5,5
bruttokansantuotteesta	1,2
tavaraviennistä	2,3

¹ Käyvin hinnoin vuonna 2022.

Suurimmat yritykset vuonna 2021

	Liikevaihto milj. e	Henkilöstö
Valio konserni	1 918	4 520
HKScan konserni	1 815	6 890
Atria konserni	1 540	3 710
Fazer konserni	1 140	7 120
Paulig konserni	966	2 190

Elintarvike-, juoma- ja tupakkateollisuus

Vientiosuudet alueittain tammi-heinäkuu 2023, %

	Arvo, Milj. e	Osuus, %	Muutos, %
Elintarvikkeet			
Kaikki maat	872	100,0	-3
Eurooppa	684	78,7	2
EU27	615	70,5	7
Kaukoitää	135	15,5	-16
Lähi- ja Keski-itä	22	2,5	4
Pohjois-Amerikka	14	1,6	-39
Ruotsi	247	28,3	17
Viro	79	9,1	8
Kiina	64	7,4	-34
Tanska	43	4,9	2
Ranska	41	4,7	-4
Juomat			
Kaikki maat	155	100,0	19
Eurooppa	135	87,2	18
EU27	116	74,7	19
Kaukoitää	6	3,9	-14
Lähi- ja Keski-itä	9	5,8	118
Pohjois-Amerikka	4	2,3	-4
Ruotsi	31	20,2	24
Viro	30	19,6	25
Norja	12	7,6	22
Saksa	10	6,2	-12
Puola	9	6,0	16

Lähde: Tulli.

ETLA S23.2/ada02t

Keskeiset tunnusluvut, %-muutos

Pääomatavararyhmä	2020	2021	2022	2023 ^E	2024 ^E	2025 ^E
Vienti	-0,3	3,2	4,7	-4,2	1,8	1,3
Vientihinta	1,0	1,5	18,2	1,7	-2,6	-2,8
Tuottavuuden osatekijät						
Tuotanto (arvonlisäys)	0,9	7,4	4,3	-4,5	-4,1	0,8
Työpanos	1,0	0,7	0,5	-3,9	-0,8	-0,8
Työn tuottavuus	-0,1	6,6	3,8	-0,6	-3,3	1,7

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

ETLA S23.2/ada01t

kassa ja Bulgariassa elintarviketeollisuuden tuotanto supistui viimeisen kuuden kuukauden aikana peräti 5 prosenttia edellisestä kuuden kuukauden jaksosta ja Unkarissa laskua oli 6 prosenttia. Belgiassa, Latviassa ja Saksassa tuotanto nousi prosenttiin. Elintarvikkeita valmistettiin 2 prosenttia edellisvuotista enemmän Romaniassa, Ruotsissa, Liettuassa ja Kreikassa.

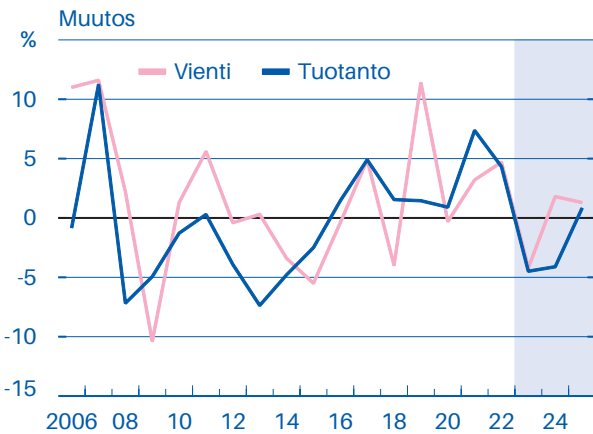
Elintarviketeollisuuden vienti supistuu tänä vuonna tuntuvasti

Toimialan viennin arvo jäi kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa edellisvuoden lukemiin. Elintarviketeollisuuden osuus koko tavaraviennin arvosta oli 2,4 prosenttia. Tästä elintarvikkeita oli 85 prosenttia ja juomia 15 prosenttia.

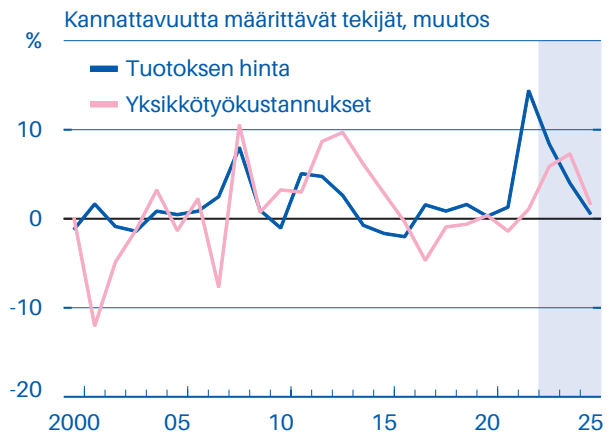
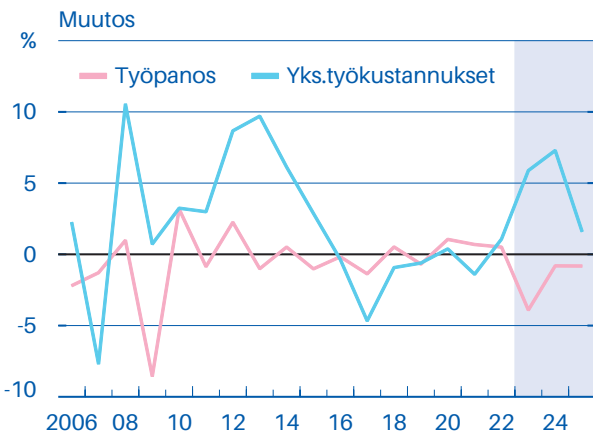
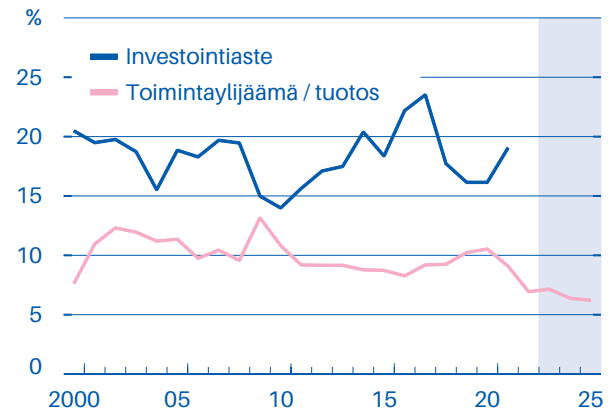
Alan vientihinnat ovat kääntyneet laskuun, mutta ne olivat vielä tammi-elokuussa keskimäärin 6 prosenttia edellisvuotista korkeammat. Arvioimme, että koko toimialan vientihinnat ovat vuoden lopulla vielä vajaat 2 prosenttia viimevuotista korkeammat. Elintarvikkeiden vientihinnat jäävät edellisvuoden lukemiin, mutta vientiin menevät juomat ovat vielä 12 prosenttia vuoden takaista kalliimmat.

Etla arvioi ennusteessaan, että elintarviketeollisuuden viennin määrä supistuu tänä vuonna runsaat 4 prosenttia. Vuonna 2024 viennin odotetaan kasvavan pari prosenttia.

Vienti ja tuotanto

Investoinnit ja kannattavuus

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Tulli, Etla. ETLA S23.2/ada01

Lähteet: Tilastokeskus, Etla. ETLA S23.2/ada09

Elintarvikkeita ja juomia viedään Venäjälle vieläkin

Ranska nousi viime vuonna Venäjän tilalle elintarvikvientimme viiden kärkimaan joukkoon. Ranska ja Saksa ovat Euroopan suurimmat elintarvikemarkkinat. Tammi-heinäkuussa 2023 elintarvikkeita vietiin Suomesta eniten Ruotsiin, Viroon, Kiinaan, Tanskaan ja Ranskaan. Elintarvikkeiden vienti Venäjälle ei kuitenkaan kokonaan ole loppunut. Kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa Venäjä oli kahdeksanneksi tärkein vientimaa, ja sen osuus oli 3,2 prosenttia. Osuus on kuitenkin hyvin pieni verrattuna siihen mitä se oli ennen Ukrainan sotaa. Juomia on tänä vuonna viety eniten Ruotsiin, Viroon, Norjaan, Saksaan ja Puolaan. Venäjä oli sijalla 17, ja maan osuus juomien viennistä oli 1,5 prosenttia. •

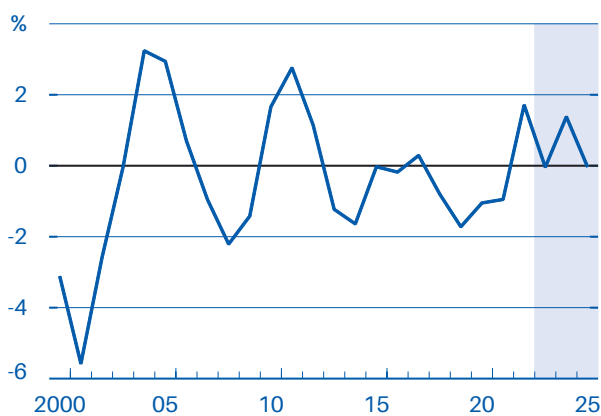
Rakentaminen

Rakentamisen tuotanto supistuu tänä vuonna merkittävästi, noin 7 prosenttia. Myös työtunteja tehdään selvästi viime vuotta vähemmän. Tuotanto palaa selvempään kasvuun vasta vuonna 2025. Rakentaminen vetää mukanaan alas rakennusaineteollisuuden tuotannon, jonka enustetaan supistuvan runsaat 4 prosenttia tänä vuonna.

Rakennusala kääntyi viime vuonna laskuun ja alan tuotannon ennustetaan supistuvan tänä vuonna selvästi. Rakentamisen näkymiä varjostavat noussut korkotasot sekä kasvavat kustannukset. Rakentamisen luottamus on heikkoa ja uusia lupia on myönnetty vähän.

RAKENTAMISEN myynnin määrän trendi kääntyi selvään laskuun viime vuoden puolivälissä. Voimakkaimmin laskivat talonrakentaminen ja maa- ja vesirakentaminen, mutta myös erikoistuneen rakennustoiminnan kasvu pysähtyi. Alkuvuonna lasku on jatkunut, ja selvää käännettä ylöspäin ei ole vielä nähtävissä. Rakentamisen liikevaihdon määrä on supistu-

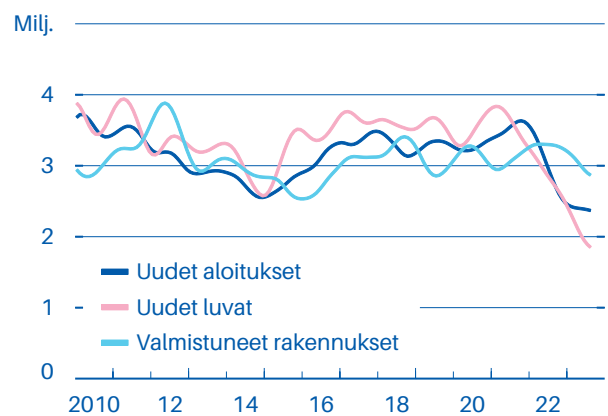
Työn tuottavuuden muutos, 3 vuoden lka

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA.

ETLA S23.2/af06

Uusien rakennuslupien ja aloitusten trendi (m3)

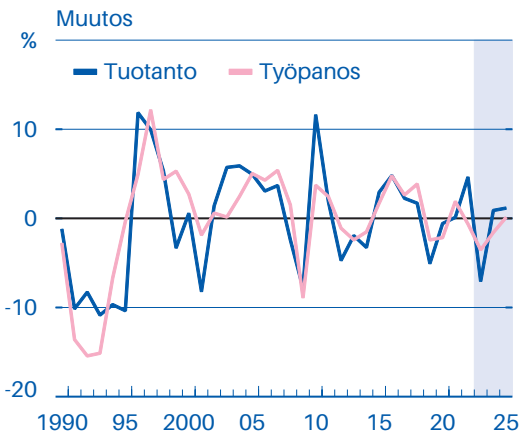
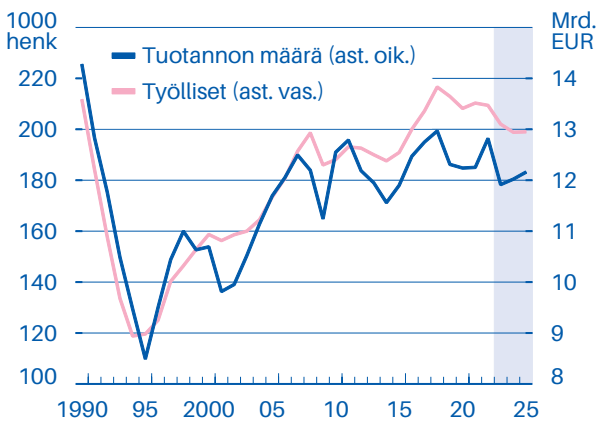
Lähteet: Tilastokeskus, Macrobond.

ETLA S23.2/af08

Suurimmat yritykset vuonna 2021

	Liikevaihto milj. e	Henkilöstö
YIT Oyj	2 856	7 090
Skanska konserni	1 115	2 210
SRV Yhtiöt konserni	933	959
Lujatalo konserni	800	1 840
NCC Suomi Oy	600	1 330

Tuotanto ja työllisyys

Lähde: Tilastokeskus.

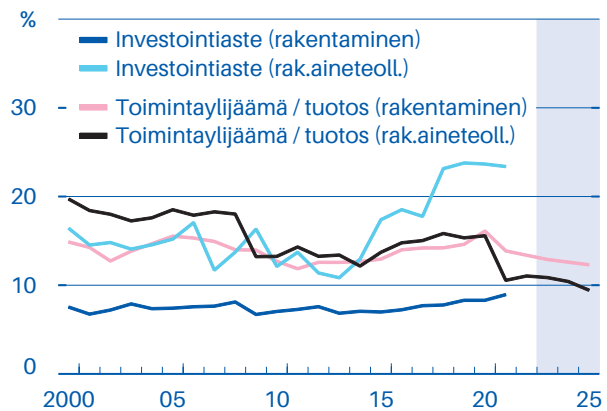
ETLA S23.2/af03

nut tammi-elokuussa noin 6 prosenttia vuoden takaisesta. Rakentamisen arvonlisäyksen supistuminen on neljännesvuositilipidon mukaan ollut ensimmäisellä vuosipuoliskolla samaa luokkaa.

EKP:n ohjauskorko on noussut voimakkaasti aina syksyyn asti, mikä on saanut uusien asuntolainojen määrän romahtamaan. Rakentaminen olisi oletettavasti supistunut vähän tänä vuonna, vaikka ohjauskorkoja olisi nostettu vähemmän. Yleinen epävarmuus, heikot kansainväliset talousnäkymät ja korkotason nousu heikentävät kuitenkin investointihalukkuutta ja siten syventävät rakentamisen notkahdusta ja hidastavat palautumista kasvu-uralle.

Rakennuskustannukset nousivat viime vuonna runsaat 7 prosenttia. Kuluvana vuonna kustannusten nousu on ollut selvästi maltillisempaa. Alkuvuonna tarvikkeiden hinnat nousivat vielä voimakkaasti, kun taas työn hinnan nousu oli melko maltillista. Kesän

Investoinnit ja kannattavuus

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

ETLA S23.2/af04

Keskeiset tunnusluvut (rakentaminen), %-muutos

Pääomatavararyhmä	2020	2021	2022	2023 ^E	2024 ^E	2025 ^E
Tuottavuuden osatekijät						
Tuotanto (arvonlisäys)	-0,6	0,1	4,6	-7,0	0,9	1,2
Työpanos	-2,2	1,9	-0,6	-3,5	-1,6	0,1
Työn tuottavuus	1,6	-1,8	5,3	-3,6	2,5	1,1

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

ETLA S23.2/af01t

jälkeen tarvikkeiden hintojen nousu on maltillistunut mutta työpanoksen kiihtynyt. Rakennuskustannusindeksin vuosimuutos on ollut kesän aikana kuitenkin noin kahden prosentin tuntumassa. Nopeasti nousseet rakennuskustannukset hidastavat sekä uudis- että korjausrakentamista.

Rakennusyritysten luottamusindikaattori on heikentynyt viime vuoden keväästä lähtien. Samana aikana myös yritysten arvio tilauskannasta on heikentynyt huomattavasti. Luottamusindikaattorin viimeisin havainto syyskuulta laski edelleen. Näkymät ovat varsin pessimistiset, ja indikaattorit alkavat olla samalla tasolla kuin eurokriisin aikana.

Uusien lupien ja aloitusten trendien lasku näyttää nyt vuoden lopulla pysähtyvän. Myönnettyjen lupakuutioiden supistuminen on ollut laaja-alaista. Lasku on ollut voimakasta niin asuinrakennuksissa, liike- ja toimistorakennuksissa kuin teollisuus- ja varastora-

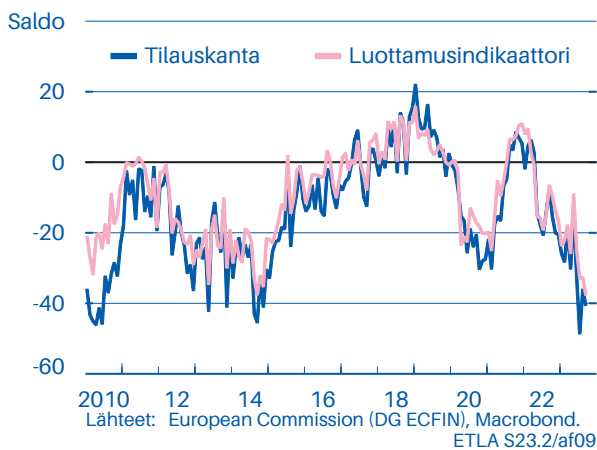
kennuksissakin. Kuitenkin uusia lupia julkisiin palvelurakennuksiin on haettu tammi-elokuussa viime vuotta enemmän. Teollisuus- ja varastorakennusten sekä liike- ja toimistorakennusten trendit näyttävät hiljalleen kääntyvän nousuun.

Ennustemme mukaan rakentamisen arvonlisäys supistuu tänä vuonna merkittävästi, noin 7 prosenttia. Ensi vuonna arvonlisäys kääntyy kasvuun ja vuonna 2025 se kasvaa taas selvemmin. Myös tehtyjen työtuntien määrä supistuu selvästi. Tunnit kasvavat taas vuonna 2025. Kevään ennustetta tälle vuodelle on tarkennettu merkittävästi alaspäin, kun taas vuosien 2024–2025 ennusteita on korjattu hieman ylöspäin.

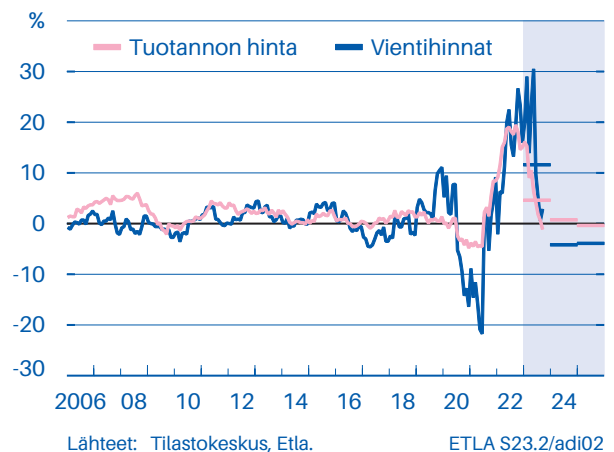
Rakennusaineteollisuus

Rakennusaineteollisuus eli muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus tuottaa paljon välituotteita rakentamiselle mutta myös muille toimialoille. Lisäksi tuotteita viedään jonkin verran. Rakentami-

Rakentamisen luottamusindikaattori

Hintojen muutos (rakennusaineteollisuus)

Keskeiset tunnusluvut (rakennusaineteollisuus), %-muutos

Pääomatavararyhmä	2020	2021	2022	2023 ^E	2024 ^E	2025 ^E
Tuottavuuden osatekijät						
Tuotanto (arvonlisäys)	-4,0	5,3	1,2	-4,4	-1,3	-0,3
Työpanos	-6,7	-0,5	0,0	-4,0	-2,0	1,1
Työn tuottavuus	2,9	5,8	1,2	-0,4	0,7	-1,4

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA.

ETLA S23.2/af03t

nen kuitenkin vastaa suurelta osin alan tuotteiden kysynnästä. Rakentamisen heikkojen näkymien takia tämän alan arvonlisäyksen ennustetaan supistuvan voimakkaasti tänä vuonna. Myöskään seuraavina vuosina arvonlisäys ei kasva, koska rakentamisen arvioidaan palautuvan hitaasti kasvu-uralle. Alan tehdyt työtunnit supistuvat selvästi tänä vuonna.

Rakennusaineteollisuus on verrattain pieni teollisuuden ala. Alan vienti kohdistuu Eurooppaan mutta jonkin verran myös Pohjois-Amerikkaan ja Kaukoitään. Tänä vuonna vientikysyntä on heikkoa Euroopan ja Pohjois-Amerikan hitaan talouskasvun takia. Seuraavina vuosina vientikysyntä kohentuu. •

Rakennusaineteollisuuden osuus Suomen ¹		%
teollisuuden jalostusarvosta		2,1
bruttokansantuotteesta		0,5
tavaraviennistä		0,8

¹ Käyvin hinnoin vuonna 2022.

Rakennusaineteollisuus

Vientiosuudet alueittain tammi-heinäkuu 2023, %

	Arvo, Milj. e	Osuus, %	Muutos, %
Kaikki maat	377	100,0	-5
Eurooppa	317	84,0	-4
EU27	279	74,0	-2
Kaukoitä	18	4,8	-10
Pohjois-Amerikka	25	6,6	-19
Belgia	58	15,2	5
Ruotsi	52	13,8	-22
Saksa	39	10,3	19
Viro	28	7,4	-17
Yhdysvallat	23	6,2	-22

Lähde: Tulli.

ETLA S23.2/af02t

Palvelut

Palvelualojen keskimääräinen kasvu hidastuu, mutta pysyy kohtalaisena. Kotitalouksien ostovoiman hidas elpyminen alkaa tukea niille palveluja myyviä aloja. Toisaalta teollisuuden ja rakentamisen heikko suhdannetilanne rasittaa niitä toimialoja, jotka tuottavat enemmän niille välituotteita.

Kauppa

Kaupan alan kehitys on enimmäkseen ta-
saantunut tämän vuoden aikana. Koti-
talouksien ostovoiman kasvu on käyn-
nistymässä ja se alkaa tukea vähittäiskauppaa.
Tukkukauppaa painaa kuitenkin vielä jatkossa-
kin jalostuselinkeinojen heikko vire. Kaupan toi-
mialan arvonlisäyksen kasvu on ennustevuosina
suhteellisen hidasta.

KAUPAN ALAN ARVONLISÄYKSEN määrä aleni viime
vuonna yli viisi prosenttia, eniten sitten vuoden 2009.
Autojen kaupan, korjauksen ja huollon arvonlisäys
aleni eniten, melkein seitsemän prosenttia, mutta

tukkukaupassakin laskua kertyi melkein kuusi pro-
senttia ja vähittäiskaupassa melkein neljä prosenttia.

Ennustemme mukaan koko toimialan arvonlisäyksen
määrä alenee vielä hieman tänä vuonna tukkukaupan
painamana. Yli kahden prosenttiyksikön negatiivinen
kasvuperintö viime vuodelta painaa paljon, joten ennus-
teessamme on mukana pientä kasvua kuluvan vuoden
aikana. Vuoden toinen neljännes olikin selvästi vuoden
vaihdetta parempi. Ensi vuonna toimialan arvonlisäys
pääsee reilun prosentin kasvuun, mutta arvonlisäyksen
määrä on tasoltaan edelleen selvästi alempi kuin vuosi-
na 2020–2021. Kasvu on jatkossakin hidasta ja odottaa
jalostustoimialojen kasvun virkoamista.

Keskeiset tunnusluvut, %-muutos						
Pääomatavararyhmä	2020	2021	2022	2023 ^E	2024 ^E	2025 ^E
Tuottavuuden osatekijät						
Tuotanto (arvonlisäys)	3,9	1,9	-5,2	-0,6	1,4	1,5
Työpanos	-4,6	3,0	0,2	-5,6	-1,3	-0,7
Työn tuottavuus	8,9	-1,1	-5,3	5,3	2,8	2,2

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA.

ETLA S23.2/ag01t

Tukkukaupan kehitys on ollut tasaista

Tukkukaupan osuus koko kaupan alan liikevaihdosta on noin puolet. Tukkukauppa kääntyi laskuun kesällä 2021, ja lasku alkoi oieta kesällä 2022. Kuluvana vuonna kehitys on ollut vaakasuoraa. Kuudesosa tukkukaupan myynnistä menee rakennusosalalle ja metsäteollisuuteen, joiden heikkous on heijastunut viime vuosina tämän kaupanalan myyntiin.

Vähittäiskauppa osin edelleen laskussa

Vähittäiskaupan osuus kaikesta liikevaihdosta on noin kolmasosa. Päivittäistavarakaupan osuus puolestaan on tästä noin puolet. Myös päivittäistavarakaupan kehitys on ollut suhteellisen vaakasuoraa tänä vuonna sen jälkeen, kun pandemia väistyi ja kulutuksen rakenne normalisoitui.

Erikoistavarakaupan alamäki on sen sijaan jatkunut, koska sitä painaa kuluttajien ostovoiman heikentyminen. Toisena tekijänä on alasuuntainen sopeutuminen pandemian aikaisesta kysyntäpiikistä. Monet erikoistavarat ovat kestokulutusta, eikä niitä tarvitse hankinnan jälkeen piankaan uusia. Lisäksi erikoistavaroissa on paljon ylellisyystuotteita, joiden kysyntä reagoi normaaleja tuotteita voimakkaammin ostovoiman muutoksiin.

Uusien autojen ensirekisteröinnit nousseet

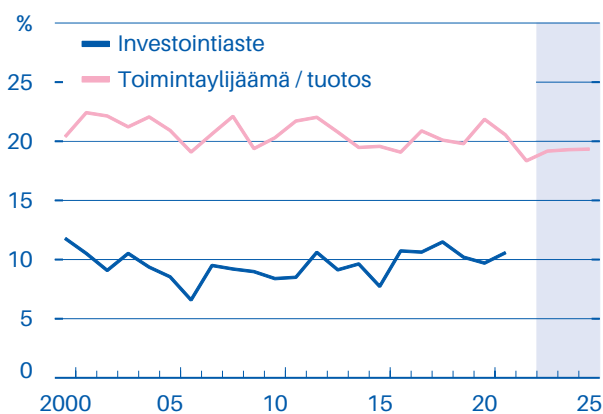
Moottoriajoneuvojen vähittäiskaupan liikevaihdon määrä on kasvanut suhteellisen tasaisesti.

Henkilöautojen ensirekisteröintien määrä oli puolestaan tammi-syyskuussa yhdeksän prosenttia korkeampi kuin viime vuonna vastaavaan aikaan. Kaikkien moottoriajoneuvojen rekisteröintien määrä (ml. perävaunut) oli vastaavasti sama kuin viime vuonna.

Ostovoima alkaa taas kasvaa

Kotitalouksien ostovoiman kehitys määrää pitkälti vähittäiskaupan kehityksen erityisesti muun kuin välttämättömän päivittäistavarakaupan osalta. Reaalisen palkkasumman kehitys on ollut suhteellisen tasaista tänä vuonna. Syyskuussa julkaistun ennustemme mukaan kotitalouksien ostovoima heikkenee tänä vuonna keskimäärin noin prosentin viime vuodesta. Ensi vuonna ostovoima kasvaa noin 1,5 prosenttia, mikä tukee myös vähittäiskaupan kehitystä. Pääasiallinen riski tälle olisi odotuksia heikompi työllisyyskehitys.

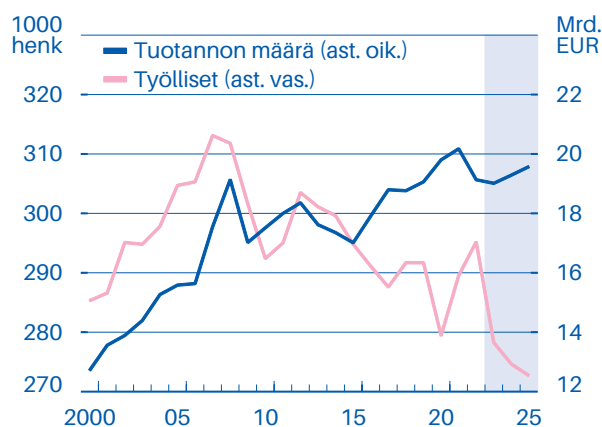
Investoinnit ja kannattavuus

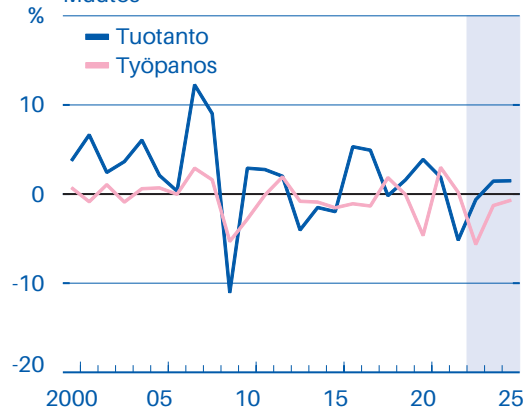
Lähteet: Tilastokeskus, ETLA.

ETLA S23.2/ag04

Tuotanto ja työllisyys

Muutos

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA.

ETLA S23.2/ag03

Kestokulutustavaroiden kysyntä kääntyy kasvuun ensi vuonna

Ennusteemme mukaan kestävien kulutustavaroiden (mm. autot, huonekalut, tietokoneet ja puhelimet) kysynnän määrä vähenee keskimäärin vielä pari prosenttia tänä vuonna mutta kääntyy ensi vuonna noin kolmen prosentin kasvuun. Ostovoiman sekä muun muassa uusien sähköautojen valikoiman kasvu tukevat kehitystä.

Puolikestävässä tavaroissa (mm. vaatteet, autojen varaosat ja urheiluvälineet) kehitys on maltillisempaa ja noin yhden prosentin kasvuvauhdissa.

Lyhytikäisten tavaroiden (mm. elintarvikkeet, polttoaineet ja sähkö) kysynnän määrä vähenee melkein kaksi prosenttia tänä vuonna. Isossa roolissa tässä kehityksessä on huomattavan suuri negatiivinen kasvu-

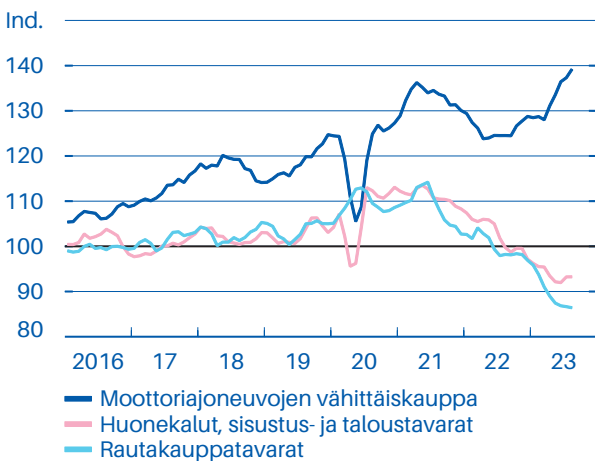
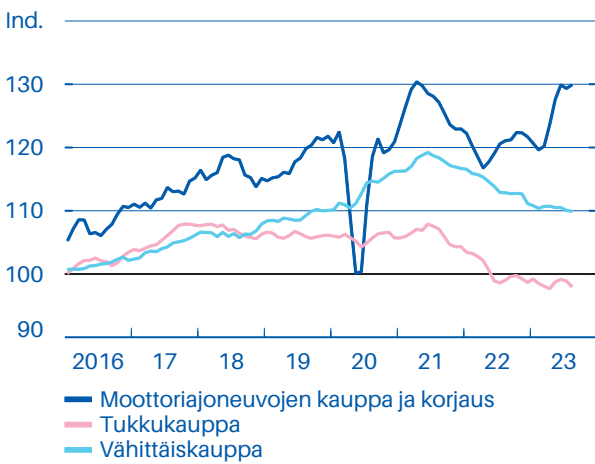
perintö. Se kertoo, kuinka paljon kysyntä muuttuisi tänä vuonna, jos kulutus olisi koko vuoden sama kuin viime vuoden lopussa. Kuluvan vuoden mittaan lyhytikäistenkin tavaroiden kysyntä kuitenkin kasvaa hitaasti. Ensi vuonna kasvua kertyy keskimäärin noin prosentin verran kuluvaan vuodesta.

Tarkemmat yksityisen kulutuksen syyskuussa julkaistut kysyntä- ja hintaennusteet löytyvät Etlan Suhdanne-julkaisusta (www.suhdanne.fi).

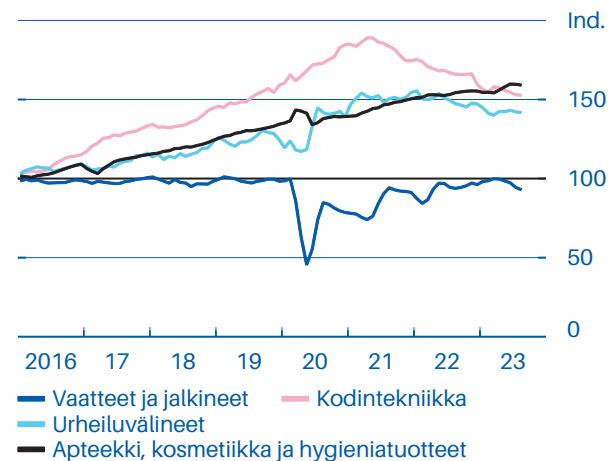
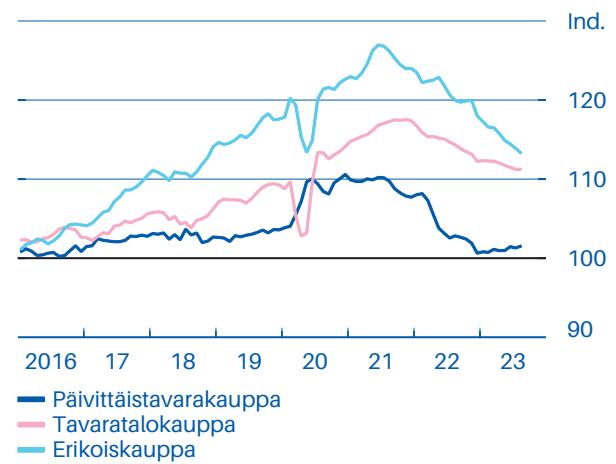
Suhdanneltilanne heikko

EK:n lokakuun lopussa julkaiseman Suhdannebarometrin mukaan kaupanalan suhdanneltilanne on tällä hetkellä huono. Parannusta ei myöskään ole nähtävissä kuluvan vuoden viimeisellä neljänneksellä. Riittämätön kysyntä on suurin kasvun este. •

Kausitasoitettun myynnin määrä, 2015 = 100

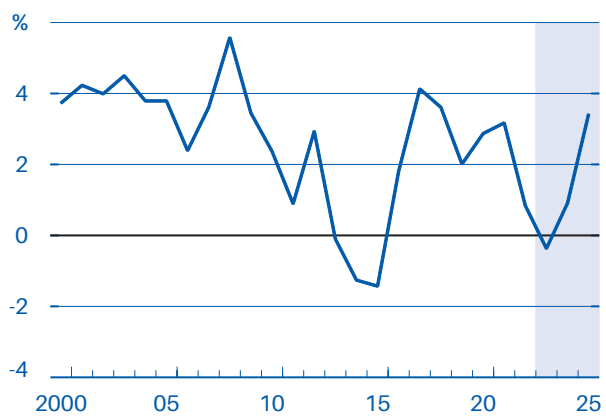

Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta.

ETLA S23.2/ag02

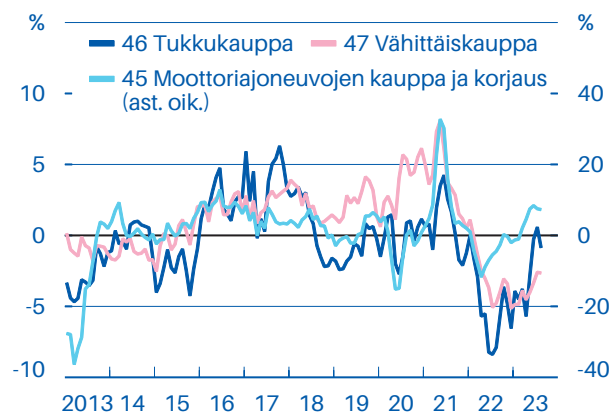
Työn tuottavuuden muutos, 3 vuoden lka

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

ETLA S23.2/ag07

Liikevaihdon määrän 3 kuukauden lka, vuosimuutos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S23.2/ag06

Majoitus- ja ravitsemistoiminta

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan näkymiä heikentävät kuluttajien rapautunut ostovoima sekä kansainvälistä matkailua heikentävät tekijät. Ostovoima alkaa hitaasti parantua, mutta vaikutus suuntautuu osittain ulkomaille. Arvioimme kuitenkin toimialan kasvun olevan ennustevuosina parin prosentin tasolla.

MAJOITUS- JA RAVITSEMISTOIMINNAN arvonlisäyksen määrän palautuminen pandemian aiheuttamasta häiriöstä ajoittui enimmäkseen viime vuoteen. Silti tänäkin vuonna arvonlisäys kasvaa keskimäärin melkein yhdeksän prosenttia viime vuodesta. Ensi vuon-

na kasvu normalisoituu parin-kolmen prosentin haarrukkaan.

Pandemiaa edeltäneen ajan valossa toimialalla olisi kasvupotentiaalia ulkomaisten matkailijoiden määrän osalta, mutta vaje on lähinnä venäläisissä ja itäaasialaisissa matkailijavirroissa, joissa ei ole näkyvissä palautumista Venäjän aloittaman Ukrainan sodan ja sen seurauksena asetetun Venäjänlilentokiellon vuoksi.

Liikevaihdon määrä on ollut vakaa

Majoitus- ja ravitsemistoimialan liikevaihtojen kausitasoitettut määrät ovat olleet viime vuoden kesästä lähtien suhteellisen vakaita. Kotitalouksien osto-

Keskeiset tunnusluvut, %-muutos

Pääomatavararyhmä	2020	2021	2022	2023 ^E	2024 ^E	2025 ^E
Tuottavuuden osatekijät						
Tuotanto (arvonlisäys)	-28,7	0,0	32,5	8,8	2,6	2,3
Työpanos	-18,6	1,1	8,1	-1,8	0,5	1,3
Työn tuottavuus	-12,4	-1,1	22,7	10,8	2,1	1,0

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA.

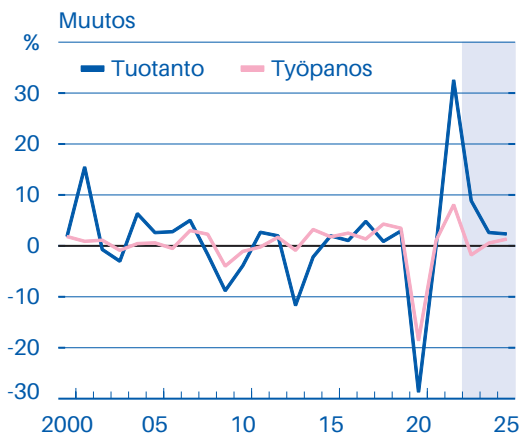
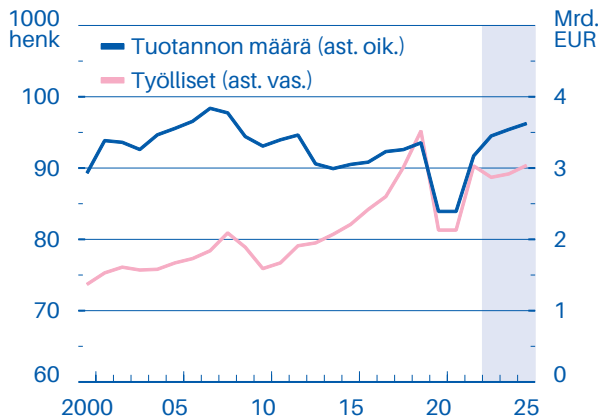
ETLA S23.2/ah01t

voiman heikkeneminen ei siten ole näkynyt näiden palvelujen kysynnän alenemisena, tai ainakin sitä on riittävästi kompensoinut ulkomaisten matkailijoiden tuoma kysynnän kasvu.

Kesä-elokuussa liikevaihdon määrä oli sekä majoitusettä ravitsemistoimialalla noin neljä prosenttia korkeampi kuin vastaavina kuukausina vuonna 2019 ennen pandemiaa.

Liikevaihdon hintaindeksi oli kesäkuukausina majoitusosalalla kolme prosenttia ja ravitsemisalalla seitsemän prosenttia korkeampi kuin vuotta aiemmin. Majoitustilastoissa hotellihuoneen keskihinta oli vastaavasti sama kuin vuotta aiemmin. Toimialan kannattavuutta rasittaa kustannusten nousu.

Tuotanto ja työllisyys

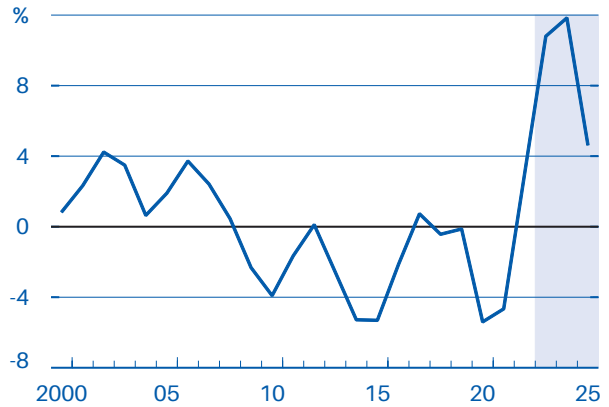

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä. ETLA S23.2/ah03

Hotellihuoneiden kysyntä elpynyt

Hotelleissa käytettyjen huoneiden lukumäärä on nyt sama kuin se oli vastaavina kuukausina ennen pandemiaa vuonna 2019. Hotellihuoneiden lukumäärä on kuitenkin kasvanut, joten huoneenkäyttöaste on edelleen noin viisi prosenttiyksikköä neljän vuoden takaista alempi. Kesäkuukausina huoneenkäyttöaste oli vielä puolen prosenttiyksikön nousussa vuoden takaisesta, mutta tahti on selvästi hidastunut. Huoneiden kysyntä ja hintataso elpyvät jatkossa kansainvälisen matkustamisen sekä ostovoiman kohenemisen myötä.

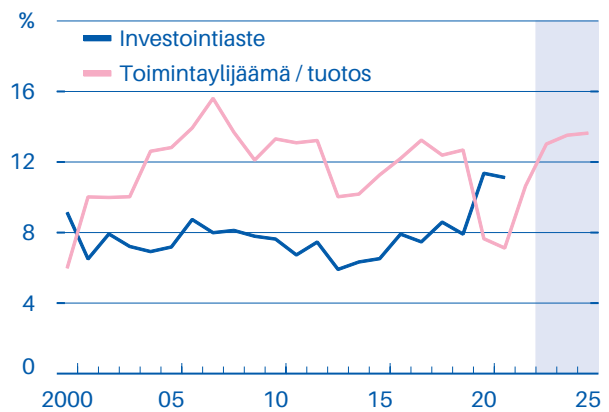
Työn tuottavuuden muutos, 3 vuoden lka

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

ETLA S23.2/ah08

Investoinnit ja kannattavuus

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

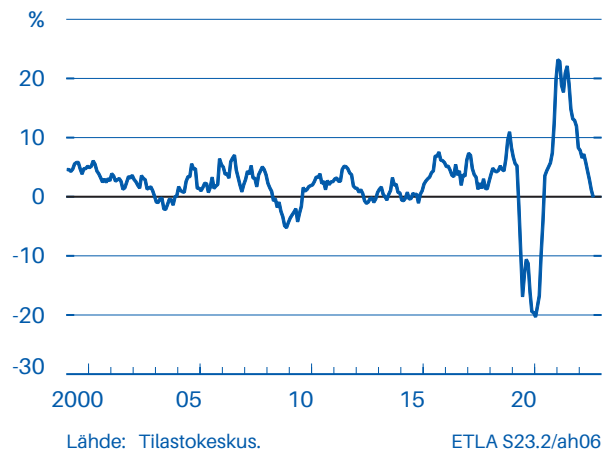
ETLA S23.2/ah04

Uudenmaan osuus hotellihuoneiden tarjonnasta kasvaa edelleen

Koko maan tasolla huoneenkäyttöasteet ovat suunnilleen vuoden takaisella tasollaan, ja tilanne on näin myös useimmissa maakunnissa. Selkeästi tästä eroavat Ahvenanmaa, Satakunta, Kymenlaakso ja Pirkanmaa, joissa huoneenkäyttöaste on 3–6 prosenttiyksikköä viimevuotista alempi, sekä toisaalta Pohjanmaa, Pohjois-Savo, Lappi ja Kainuu, joissa se on vastaavasti noussut.

Verrattuna neljän vuoden takaiseen pandemiaa edeltäneeseen tasoon Uudenmaan huoneenkäyttöaste on edelleen 14 prosenttiyksikköä silloista alempi. Lappi on suunnilleen samalla tasolla kuin tällöin. Tätä selittää osittain se, että hotellihuoneiden määrä on kasvanut Uudellamaalla 14 prosenttia mutta Lapissa vain yhden prosentin. Nämä ovat hotellihuoneiden määrän puolesta Suomen suurimmat maakunnat. Uudenmaan osuus kaikista hotellihuoneista on edelleen kasvanut ja se oli elokuuhun päättyneellä 12 kuukauden ajanjaksolla jo 34 prosenttia. Melkein kaikkien muiden maakuntien osuus kaikista hotellihuoneista on vähentynyt.

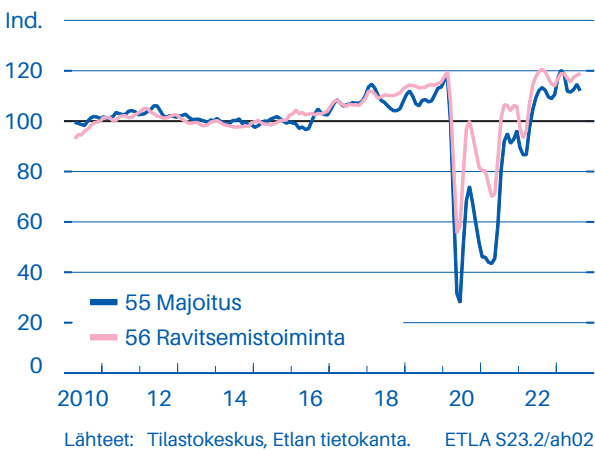
Hotellihuoneen keskihinnan muutos

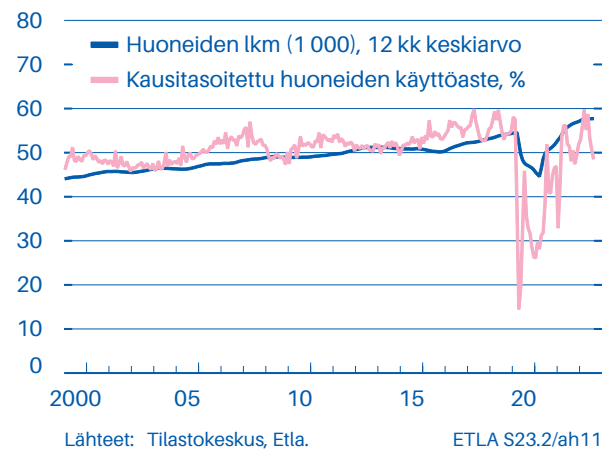
Riittämätön kysyntä hidastaa kasvua

EK:n lokakuun lopussa julkaiseman Suhdannebarometrin mukaan majoitus- ja ravitsemistoiminnan myyntiodotukset vuoden viimeiselle neljännekselle ovat positiiviset, mutta riittämätön kysyntä painaa kasvumahdollisuuksia. •

Kausitasoitettun liikevaihdon määrä, 3 kk lka, 2015=100

Huoneiden lukumäärä ja kausitasoitettu huoneiden käyttöaste

Kuljetus ja varastointi

Kuljetuksen ja varastoinnin toimiala ei ole kokonaisuutena ottaen toipunut pandemian ja Ukrainan sodan yhteisvaikutuksesta. Erytisesti lento- ja laivamatkustajien määrä on jämähtänyt selvästi vuoden 2019 tasoa alemmaksi.

KULJETUKSEN JA VARASTOINNIN toimialan arvonlisäyksen määrä ei ole vielä toipunut pandemiasta, mikä johtuu pitkälti ilmaliikenteen toimialasta. Sen arvonlisäys oli negatiivinen vuosina 2020–2021 ja palasi positiiviseksi viime vuonna. Se on kuitenkin edelleen selvästi alle pandemiaa edeltäneen tasonsa. Myös va-

rastoinnin ja kuljetusta palvelevan toiminnan arvonlisäys alittaa selvästi pandemiaa edeltäneen tasonsa.

Ennustemme mukaan kuljetusalan arvonlisäyksen määrä vähenee tänä vuonna keskimäärin kolmisen prosenttia viime vuodesta. Sitä painaa melkein neljän prosenttiyksikön negatiivinen kasvukontribuutio viime vuodelta, kun arvonlisäys supistui selvästi viimeisellä vuosineljänneksellä eikä palautunut kuluvan vuoden alkupuolella. Ensi vuonna arvonlisäys kasvaa keskimäärin pari prosenttia. Arvonlisäyksen määrä on kuitenkin edelleen noin 15 prosenttia alle pandemiaa edeltäneen tasonsa.

Keskeiset tunnusluvut, %-muutos

Pääomatavararyhmä	2020	2021	2022	2023 ^E	2024 ^E	2025 ^E
Tuottavuuden osatekijät						
Tuotanto (arvonlisäys)	-23,7	5,8	4,8	-2,8	1,9	1,6
Työpanos	-9,8	0,0	3,8	-4,6	-0,6	-0,3
Työn tuottavuus	-15,4	5,7	0,9	1,9	2,5	1,9

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA.

ETLA S23.2/ai01t

Liikevaihdon määrä vakaana

Toimialan liikevaihdon kausitasoitettu määrä on ollut suhteellisen vakaa kuluvan vuoden aikana. Vesiliikenteessä sekä varastoinnissa ja liikennettä palvelevassa toiminnassa on havaittavissa pientä alenemista. Kun maa- ja rautatieliikenteen liikevaihto on ollut vakaa, ilmaliikenteessä lienee kasvua, mutta sitä ei tilastoida erikseen.

Hinnat korkealla mutta pienessä laskussa

Liikevaihdon hinta laskettuna käypä- ja kiinteihin- taisten aikasarjojen suhteena nousi poikkeuksellisen rajusti viime vuoden alkupuolella ja tasaantui sitten. Kuluvan vuoden aikana on ollut havaittavissa pientä laskua. Taso on kuitenkin noussut noin neljänneksellä vuoden 2021 lopusta.

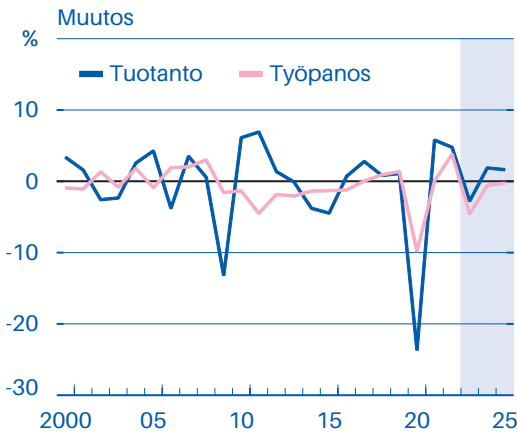
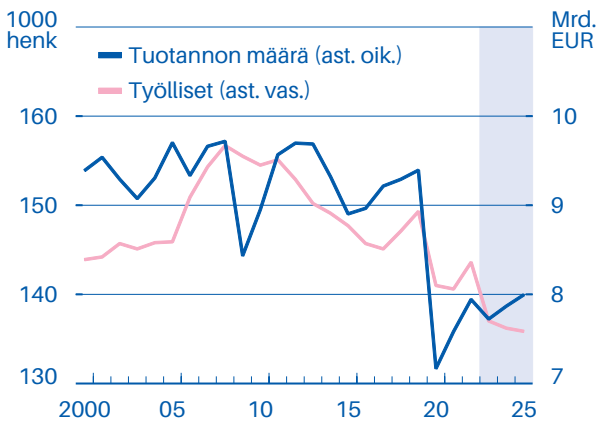
Tieliikenteen kuljetussuorite kasvoi alkuvuonna

Kaikkien kuljetusten määrä (tonneissa) kotimaan ammattimaisessa tieliikenteessä oli vuoden alkupuolella yhden prosentin vähäisempää kuin vuotta aiemmin. Kuljetettu tavaramäärä (tonnia) kerrottuna kuljetusmatkan pituudella (km), eli kuljetussuorite, kuitenkin kasvoi neljä prosenttia. Kasvu oli suurempaa maa-ainekuljetuksissa kuin muissa kuljetuksissa, joissa niissäkin kuljetussuorite kasvoi kolme prosenttia.

Investoinnit eri suuntiin

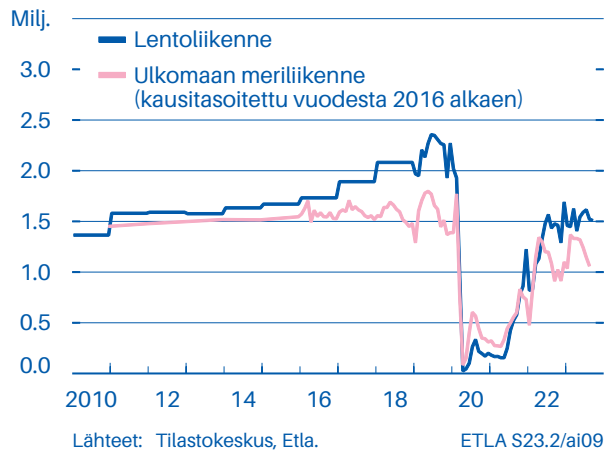
Tammi-syyskuussa kuorma-autojen ensirekisteröintejä oli 28 prosenttia ja pakettiautojen kolme prosenttia

Tuotanto ja työllisyys

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä. ETLA S23.2/ai03

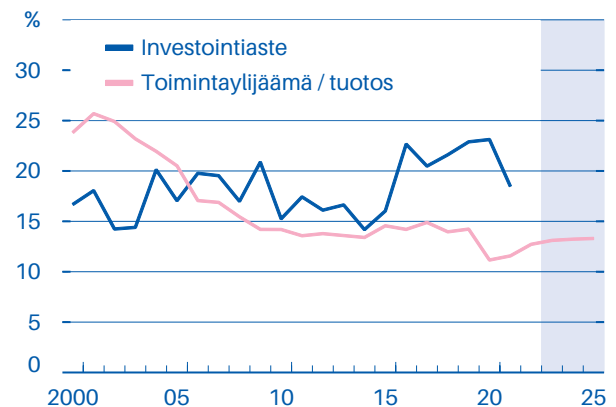
Lento- ja laivamatkustajien määrä

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

ETLA S23.2/ai09

Investoinnit ja kannattavuus

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

ETLA S23.2/ai04

enemmän kuin vuotta aiemmin. Sen sijaan linja-auto- ja ensirekisteröitiin vastaavasti 14 prosenttia ja puoliperävaunuja 31 prosenttia vähemmän. Pandemiaa edeltäneestä vuodesta 2019 ollaan selvästi jäljessä muiden paitsi kuorma-autojen osalta.

Lento- ja laivamatkustajien määrä jämähtänyt

Suomen lentoasemien kautta kulkeneiden matkustajien lukumäärä on kevästä lähtien ollut noin kaksi kolmasosaa vuoden 2019 vastinkuukausista. Toisin sanoen pandemiaa edeltäneistä matkustajamääristä ollaan edelleen jäljessä noin kolmasosa. Palautumista ei ole tapahtunut enää yli vuoteen. Lentorahtia ja -postia on vastaavasti noin neljäsosa vähemmän.

Ulkomaan tavaramerikuljetusten määrä tonneissa mitattuna oli maaliskuu- ja elokuussa melkein seitsemän prosenttia alempi kuin vuotta aiemmin. Tämä heijastaa ulkomaantavara- ja kaupan vähenemistä vientimarkkinoiden ja kotimaisen kysynnän heikkouden sekä varastojen purkamisen seurauksena.

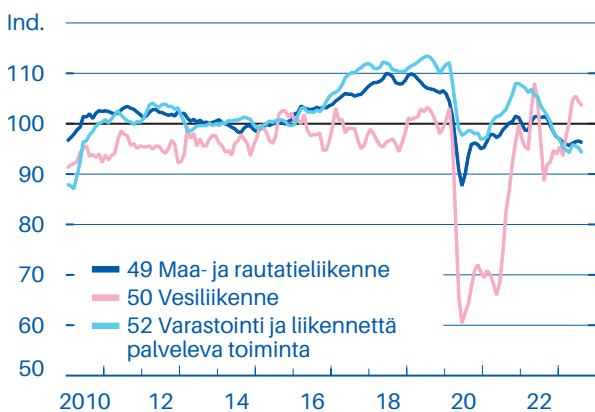
Isoin erä (17 %) on kappaletavara, jonka kuljetukset vähenivät 12 prosenttia. Tuonti väheni enemmän kuin vienti. Myös öljytuotteiden osuus merikuljetuksista on 17 prosenttia, ja niiden määrä puolestaan kasvoi 14 prosenttia vuoden takaisesta – tuonti enemmän kuin vienti.

Matkustajaliikenteen määrä satamissa oli maaliskuu- ja elokuussa yhden prosentin suurempi kuin vuotta aiemmin. Varsinaiset kesäkuukaudet olivat kuitenkin kahden prosentin laskussa. Pandemiaa edeltäneen kesän 2019 tasosta oltiin edelleen jäljessä 30 prosenttia. Syitä tähän on useita. Sota Ukrainassa vaikuttaa tiettyjen matkustajaryhmien määriin, Viron hintataso on noussut selvästi ja ulkomaisia risteilyaluksia on selvästi aiempaa vähemmän.

Yritysten näkymät heikot

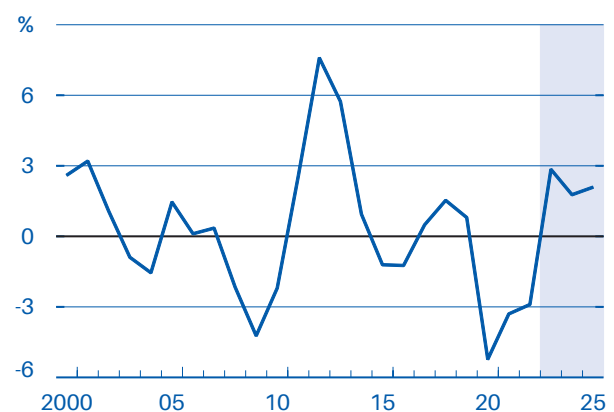
EK:n lokakuun lopussa julkaiseman Suhdannebarometrin mukaan kuljetusalan myyntitodotukset loppuvuodelle ovat negatiiviset ja riittämätön kysyntä on merkittävä haaste. Suhdantetilanne koetaan hyvin heikoksi. •

**Kausitasoitettun liikevaihdon määrä,
3 kk lka, 2015=100**

Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta. ETLA S23.2/ai02

**Työn tuottavuuden muutos,
3 vuoden lka**

Lähteet: Tilastokeskus, Etla.

ETLA S23.2/ai07

Rahoitus- ja vakuutustoiminta

Toimialan arvonlisäyksen kasvu on nyt poikkeuksellisen vahvaa kolmatta vuotta peräkkäin. Oletamme, että kehitys hidastuu, mutta sen ennustaminen on vaikeaa, koska siihen vaikuttavat mm. sijoitustuotot.

RAHOITUS- JA VAKUUTUSTOIMINNAN arvonlisäyksen kehitys on hyötynyt muun muassa korkojen noususta ja sijoitustuottojensa kehityksestä. Tilastojen perusteella tarkasteltuna arvonlisäyksen muutoksen ja korkotason muutoksen välillä on vuositasolla positiivinen yhteys, joskaan se ei ole erityisen vahva.

Vuoden alkupuolella arvonlisäyksen määrä oli jopa 24 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin. Ennusteessamme se kasvaa tänä vuonna keskimäärin noin 14 prosenttia viime vuodesta. Toimialan arvonlisäykseen vaikuttavat sijoitustuotot tekevät sen ennustamisesta vaikeaa.

Pörssin vaihto supistunut selvästi

Helsingin pörssin yleisindeksi oli syyskuun lopussa laskenut 3,6 prosenttia vuoden takaisesta. Se kävi helmikuussa korkeammalla mutta lähti sen jälkeen alenemaan. Pörssiosakkeiden vaihto on sen sijaan alentunut huomattavasti enemmän. Heinä-syyskuussa se oli arvoltaan 34 prosenttia vähäisempää kuin vuosi sitten.

Keskeiset tunnusluvut, %-muutos						
Pääomatavararyhmä	2020	2021	2022	2023 ^E	2024 ^E	2025 ^E
Tuottavuuden osatekijät						
Tuotanto (arvonlisäys)	-0,7	12,4	9,5	13,9	2,3	-1,2
Työpanos	-5,0	1,8	1,5	0,1	-0,1	-0,2
Työn tuottavuus	4,5	10,4	7,9	13,8	2,4	-0,9

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

ETLA S23.2/aj01t

Kotitalouksien velkaantumisaste on laskenut, velat eivät

Kotitalouksien velkaantumisaste (velat per käytettävissä olevat tulot) on tänä vuonna alentunut melkein historiallista vauhtia vuoden takaisesta. Se oli vielä tätäkin nopeampaa vuonna 1995. Lainavelka ei kuitenkaan ole alentunut, joskaan se ei ole tänä vuonna enää noussutkaan. Velkaantumisaste on alentunut käytettävissä olevien nimellistulojen voimakkaan kasvun myötä.

Uusien nostettujen asuntolainojen määrä on alentunut selvästi. Kesäkuukausina se oli 28 prosenttia alempi kuin vuotta aiemmin. Selvästi heikoimmat kuukaudet olivat kuitenkin jo tammi- ja helmikuu, joista on siis jonkin verran toivuttu. Muutos vuoden takaisesta on siten nyt pienempi kuin pahimmillaan

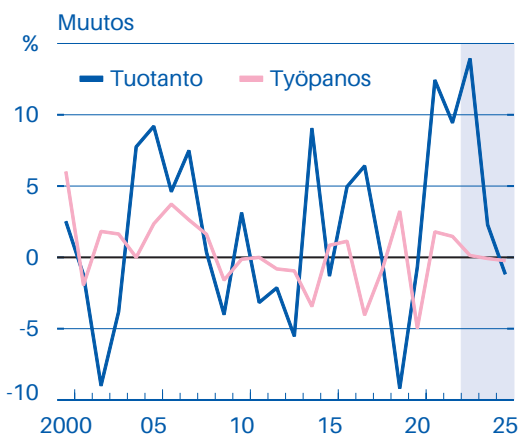
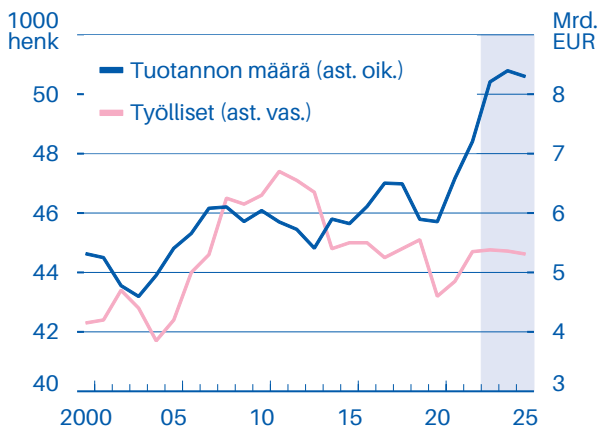
kuluvan vuoden alussa. Samoin nähdään, että vanhojen kerrostaloasuntojen hintojen lasku vuoden takaisesta on alkanut pienentyä. Tilanne on taitekohdassa, ja käänteen ajoittuminen voi olla käsillä.

Tämän kehityksen seurauksena kuitenkin koko asuntolainakanta on ollut laskussa joulukuusta 2022 lähtien. Elokuuhun mennessä se oli alentunut 1,6 prosenttia. Taloyhtiölainojen arvo on sen sijaan jatkanut kasvuaan.

Uusien asuntolainojen marginaalit suunnilleen samat kuin vuosi sitten

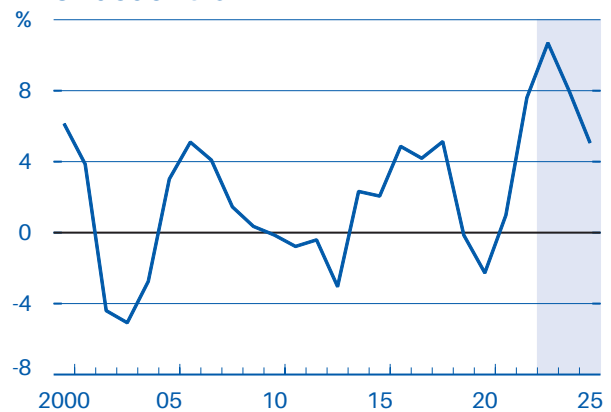
Rahalaitosten myöntämien uusien asuntolainojen painotettu laskennallinen korkomarginaali oli Suo-

Tuotanto ja työllisyys

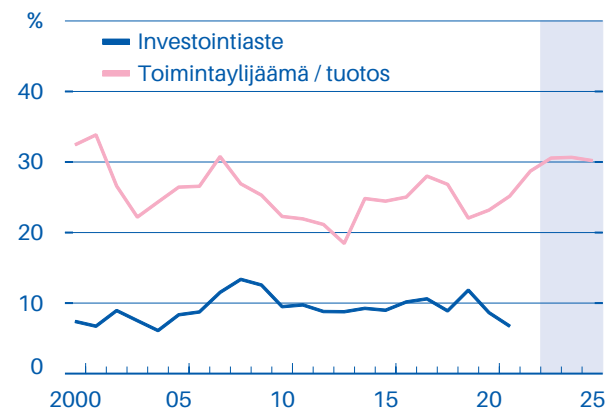
Lähteet: Tilastokeskus, Etlä. ETLA S23.2/aj03

Työn tuottavuuden muutos, 3 vuoden lka

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä. ETLA S23.2/aj06

Investoinnit ja kannattavuus

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä. ETLA S23.2/aj04

men Pankin tilastojen mukaan elokuussa 0,66 prosenttiyksikköä eli hieman alempi kuin vuotta aiemmin. Se kävi jo vielä alempana 0,5 prosenttiyksikköissä vuoden vaihteessa, mutta on hieman noussut sen jälkeen.

Asuntoyhteisöjen vastaava korkomarginaali oli 1,09 prosenttiyksikköä. Näiden kahden marginaalin välinen ero pieneni jo selvästi vuosi sitten, mutta on sittemmin noussut lähelle aiempaa korkeampaa tasoaan. Ero on suuri vuoteen 2017 ja sitä edeltävään aikaan verrattuna, jolloin marginaalit olivat kutakuinkin samat.

Lyhyet korot tasaantuneet, pitkät nousussa

Yleisimmän asuntolainojen viitekoron eli 12 kuukauden euriborin nousu on hidastunut selvästi. Odotus-

ten perusteella se olisi lähellä huippuaan, mutta nähtäväksi jää, millaiseen laskuun se jossain vaiheessa lähtee. Valtioiden pitkät lainakorot ovat sen sijaan olleet edelleen nousussa.

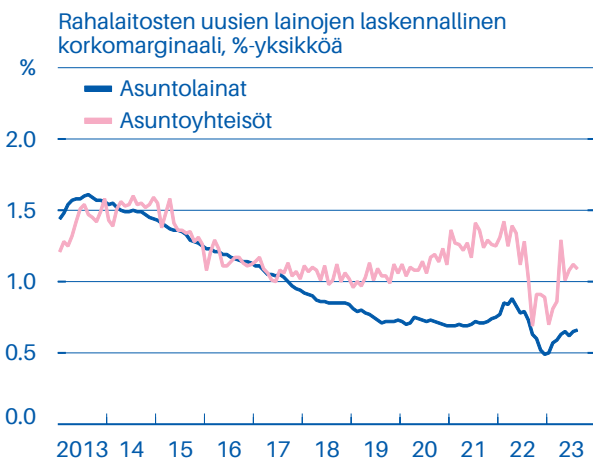
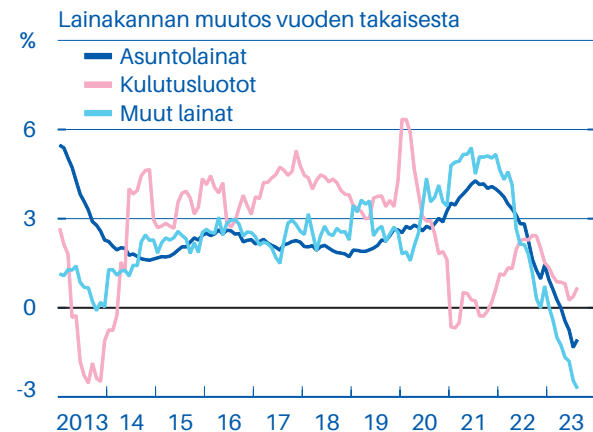
Euroalueen pohjainflaatio

Euroalueen pohjainflaatio (eli pl. volatiilit energian ja elintarvikkeiden hinnat), jota EKP seuraa kokonaisinflaatiota tarkemmin, hidastui viimein syyskuussa. Se oli kuitenkin edelleen 4,5 prosenttia, ja tämä oli vasta yksi tilastohavainto, joten (vähintään) nykyistä korkotasoa tarvitaan vielä jonkin aikaa inflaatiopaineiden selättämiseksi.

Yritysten odotukset positiivisia

EK:n lokakuun lopussa julkaiseman Suhdannebarometrin mukaan rahoitus- ja vakuutus-alan myynnin määrä on kasvanut selvästi viime vuosineljänneksinä ja näkymä on positiivinen myös vuoden lopulla. Myös henkilökuntaodotus on positiivinen. •

Lainakanta ja korkomarginaalit

Lähteet: Macrobond, Suomen Pankki. ETLA S23.2/aj02

Helsingin pörssin osakkeiden vaihto

Lähde: Macrobond. ETLA S23.2/aj07

Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta

Kiinteistö- ja liike-elämää palvelevien toimialojen tuotannon määrän kasvu hidastuu edellisvuosista, mutta pysyy ennusteemme mukaan kokonaisuutena ottaen vuositasolla keskimäärin noin kahdessa prosentissa, eli selvästi kansantalouden keskimääräistä kasvua ripeämpänä.

TOIMIALOJEN JLMN (yrityspalvelujen) yhteenlasketun arvonlisäyksen määrän kasvu hidastuu tänä vuonna noin kahteen prosenttiin viime vuoden vajaasta neljästä prosentista. Arvioimme, että kaikkien neljän toimialan kasvu hidastuu, joskin vain hieman ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa. Taustalla on sekä yleisen talouskasvun hidastuminen että pandemian jälkeisen palautumisen päättyminen.

Informaatio- ja viestintäpalvelujen kova kasvu hidastuu

Toimialan kasvuvauhti on viimeisten viiden vuoden aikana ollut keskimäärin noin 5,5 prosenttia vuodes-

sa, ja se on ollut Suomen kansantalouden toimialoista yksi vahvimmin kehittyneitä. Ennusteemme mukaan kasvu maltillistuu mutta on kuitenkin noin kolmen prosentin tahdissa.

Liikevaihdon kausitasoitettun määrän kasvu on jatkunut, mutta keväästä alkaen aiempaa hitaampana. Kesän aikana on viitteitä kasvun pysähtymisestä. Selkeimmin tämä liittyy televiestinnän toimialaan. Sen sijaan ohjelmistoissa, konsultoinnissa ja siihen liittyvässä toiminnassa sekä tietopalvelutoiminnassa voidaan nähdä jopa pientä kasvun piristymistä. Liikevaihdon hinnassa oli toimialalla kesällä pientä alenemista.

Kiinteistöalalla pientä kasvua

Ennusteessamme kiinteistöalan arvonlisäyksen kasvu on yhden prosentin tuntumassa. Toimialan kehitys on ollut historiallisesti suhteellisen tasaista, mutta pienehköjä supistumisiakin on nähty, erityisesti finanssikriisin aikaan. Liikevaihdon määrän kasvu on kuukausitilastoissa hidastunut tänä vuonna myös kiinteistöalalla. Hinnat ovat edelleen olleet nousussa.

Liike-elämää palveleviin toimialoihin luetaan tässä katsauksessa informaatio- ja viestintäpalvelut (toimialakoodi J), kiinteistöala (L, pl. asuntojen omistus), ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta (M) sekä hallinto- ja tukipalvelutoiminta (N). Suurimmat alatoimialat käypähintaisella tuotoksen arvolla mitattuna ovat tietojenkäsittelypalvelut (15,5 % JLMN-kokonaisuudesta), asuntojen vuokraus (8,5 %) ja muu kiinteistötoiminta (7,9 %), liikkeenjohdon palvelut (7,2 %), tekniset palvelut (7,2 %), muut tukipalvelut (6,6 %) sekä televiestintä (4,9 %).

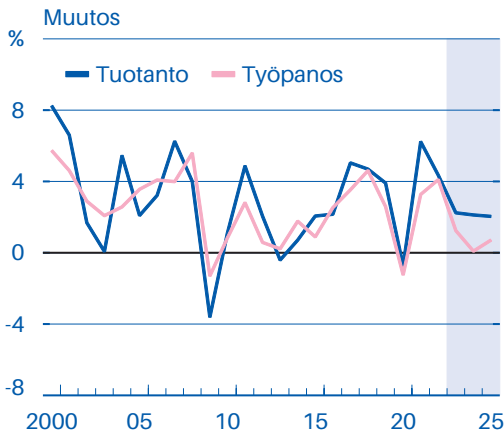
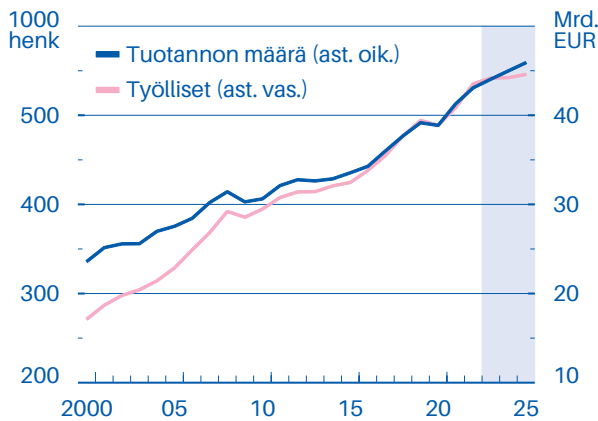
Kohtalaista kasvua ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa

Toimialan kasvu on ollut vahvaa viimeisten viiden vuoden aikana, keskimäärin noin 3,5 prosenttia vuodessa. Ennustemme mukaan kasvu on tänä ja ensi vuonna kolmen prosentin tuntumassa. Rakennusalan

suhdannelama heikentää arkkitehti- ja insinööripalvelujen kysyntää.

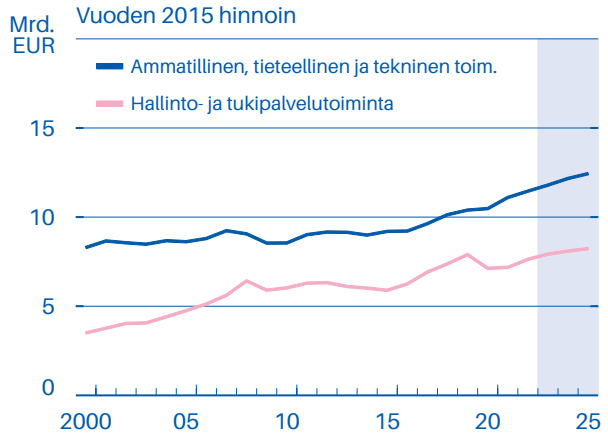
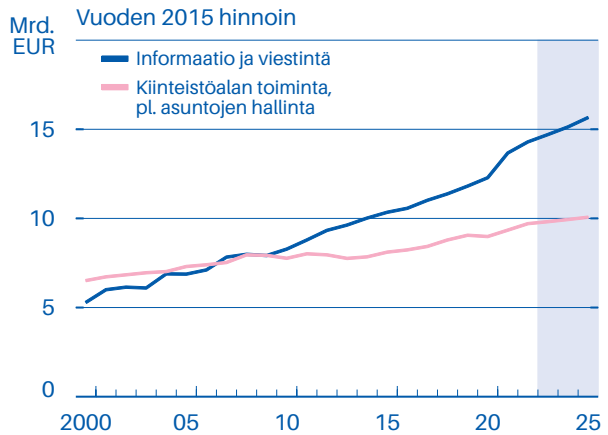
Liikevaihdon kausitasoitettu määrä on ollut suhteellisen vakaa jo syyskuusta 2022 lähtien. Rakennusalan jo pidempään jatkunut heikentyminen alkoi näkyä

Tuotanto ja työllisyys (toimialat JLMN yhteenlaskettuina)

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä. ETLA S23.2/ak03

Tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä. ETLA S23.2/ak06

Keskeiset tunnusluvut, %-muutos						
Pääomatavararyhmä	2020	2021	2022	2023 ^E	2024 ^E	2025 ^E
Tuottavuuden osatekijät						
Tuotanto (arvonlisäys)	-0,7	6,2	4,4	2,2	2,1	2,0
Työpanos	-1,2	3,3	4,1	1,2	0,1	0,7
Työn tuottavuus	0,5	2,9	0,2	1,0	2,0	1,3

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

ETLA S23.2/ak01t

arkkitehti- ja insinööripalvelujen alamäkenä vuoden 2022 lopusta alkaen. Sen sijaan lakiasiain ja las-
kentatoimen palveluissa sekä mainostoiminnassa ja
markkinatutkimuksessa on ollut suhteellisen vakaata.
Jälkimmäisen liikevaihto heilahtelee enemmän kuu-
kausitasolla.

Hallinto- ja tukipalvelutoimintojen kasvu hidastuu ensi vuonna

Toimialan arvonlisäyksen kasvu on tänä vuonna kes-
kimäärin nopeaa, lähes neljä prosenttia viime vuo-
desta, mutta se hidastuu tästä ennustemme mukaan
noin pariin prosenttiin ensi vuonna.

Hallinto- ja tukipalvelutoimintaan kuuluvat matka-
toimistot, joiden palvelujen kysyntä romahti pande-
miassa. Matkatoimistot ovat toipuneet suhteellisen

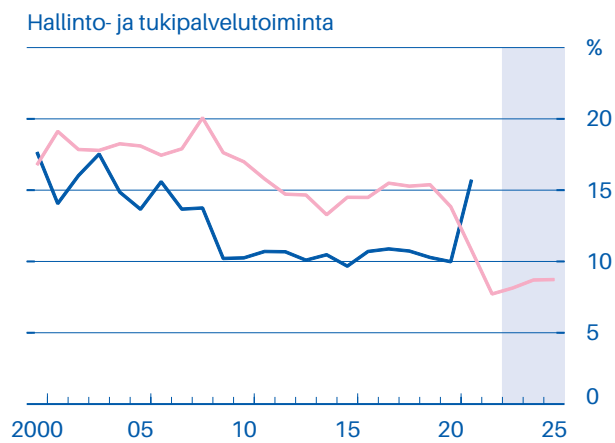
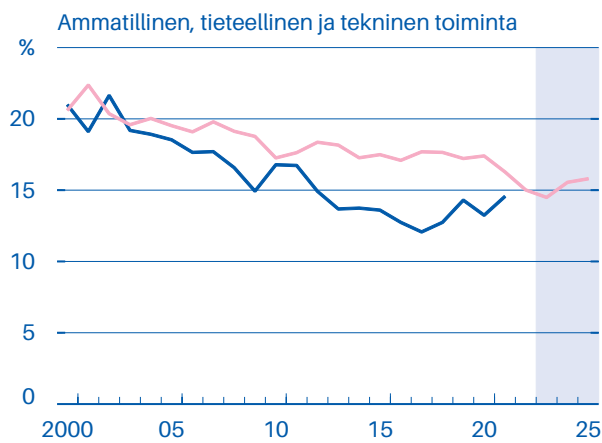
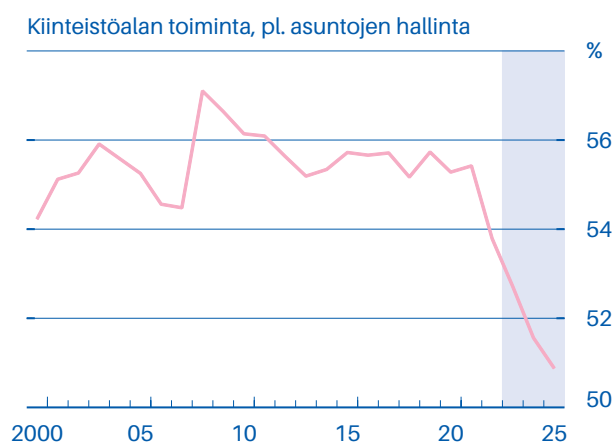
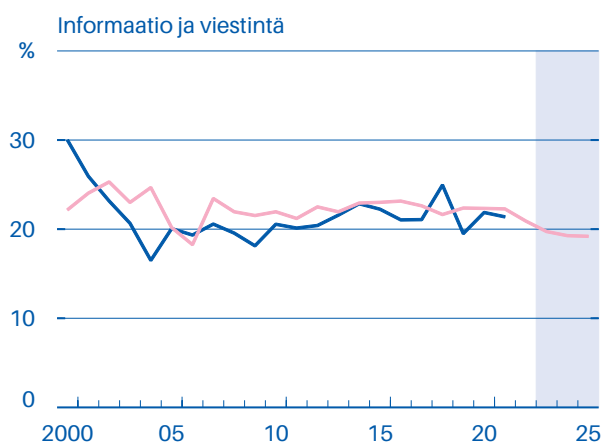
hyvin, mutta pandemiaa edeltänyttä tasoaan ne eivät
ole vielä saavuttaneet.

Liikevaihdon määrän kehitys on ollut koko toimialal-
la suhteellisen vakaata edellisen Toimialakatsauksen
julkaisemisen jälkeen. Vuokraus- ja leasingtoiminnas-
sa kasvu on jatkunut, matkatoimistoissa ja työllistä-
mistoiminnassa on ollut pientä laskua.

Yritysten lyhyen aikavälin näkymät kohtalaisia

EK:n lokakuun lopussa julkaiseman Suhdannebaro-
metrin mukaan tieto- ja viestintäpalvelujen myynti-
odotukset vuoden viimeiselle neljännekselle ovat posi-
tiiviset, mutta riittämätön kysyntä on alkanut nostaa
päättään. Kiinteistöpalveluissakin myynti-
odotukset ovat hieman positiivisia loppuvuonna. •

Investoinnit ja kannattavuus

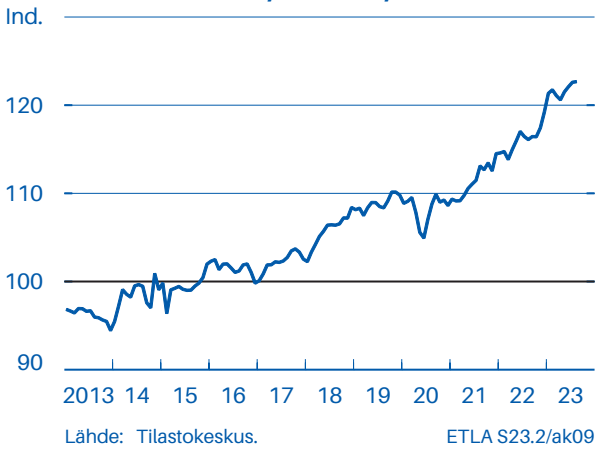
Lähteet: Tilastokeskus, Etla.

Investointiaste

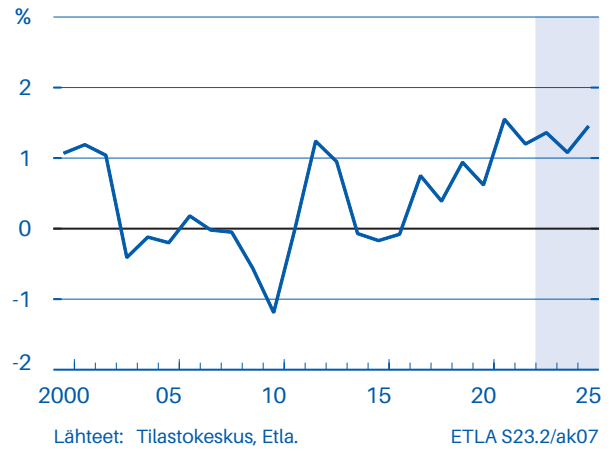
Toimintaylijäämä / tuotos

ETLA S23.2/ak04

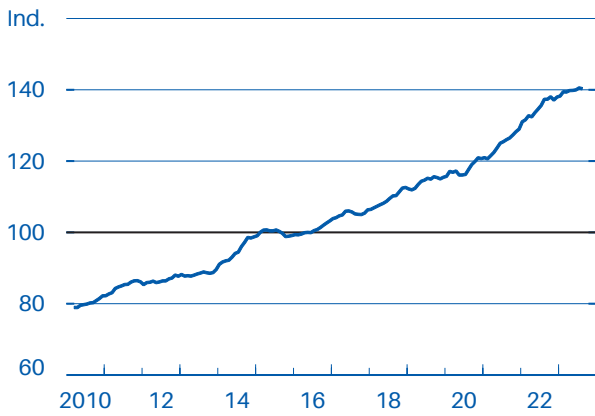
L Kiinteistöala: kausitasoitettun liikevaihdon määrä, 3 kk lka, 2015=100

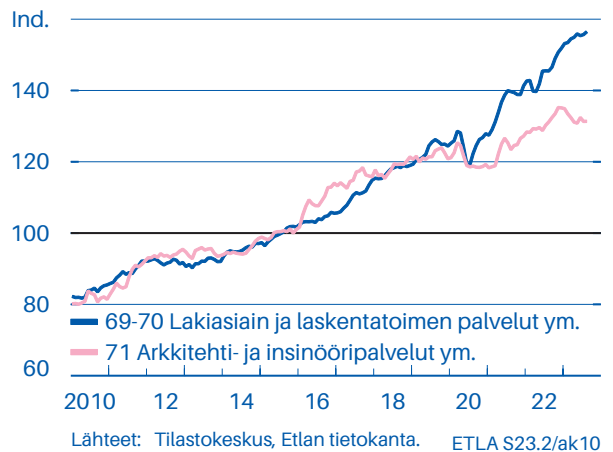
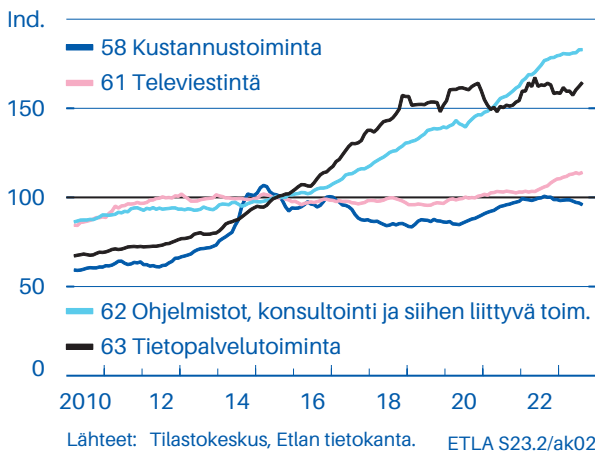
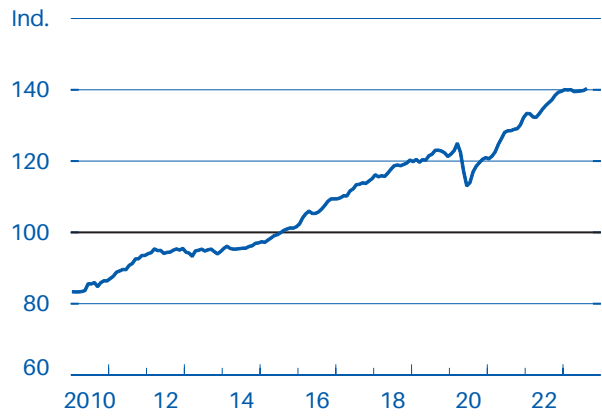
Työn tuottavuuden muutos (JLMN), 3 vuoden lka

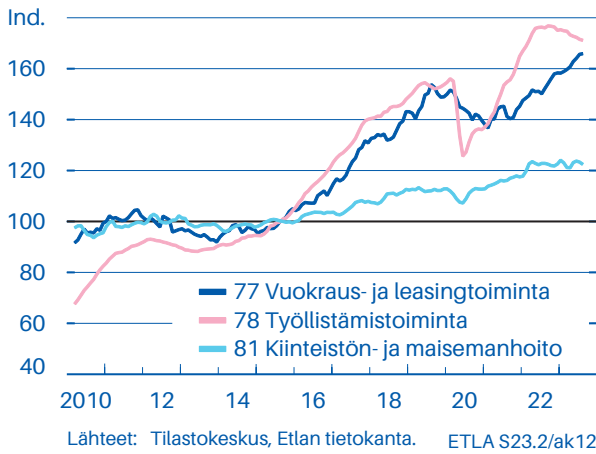
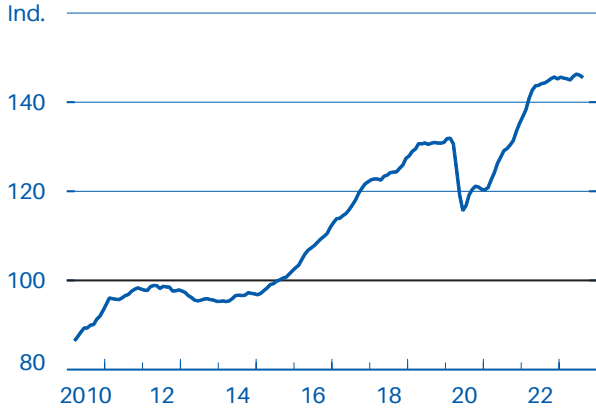
J Informaatio ja viestintä: kausitasoitettun liikevaihdon määrä, 3 kk lka, 2015 = 100

M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta: kausitasoitettun liikevaihdon määrä, 3 kk lka, 2015 = 100

**N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta:
kausitasoitettun liikevaihdon määrä,
3 kk lka, 2015 = 100**

Ennusteryhmä

ETLAN ENNUSTERYHMÄN tärkeimpiä julkaisuja ovat Suhdanne Ennusteen lisäksi Suhdanne Toimialat, Kuukausiraportti, Päästöennuste ja Kilpailukykyennuste. Toimialat-julkaisu sisältää yksityiskohtaista tietoa eri toimialoilta, ja se julkaistaan ilmaisena verkkoversiona kahdesti vuodessa Suhdanne-raportin jälkeen. Kuukausiraportti on maksullinen tilattavissa oleva julkaisu, joka tulkitsee tärkeimmät talousluvut sekä kertoo kuukausit-

tain päivitetyn talouden tilan ja lähikuukausien suunnan. Yli puoli vuotta vanhat raportit ovat vapaasti luettavissa ilman tilausta. Päästöennuste on vuonna 2019 aloitettu julkaisu, joka ennustaa Suomen kasvihuonekaasupäästöjen kehitystä lähivuosina. Kilpailukykyennuste ennustaa Suomen tuotannon kustannuskilpailukyyn tilaa lähivuosina ja siihen vaikuttavia tekijöitä.

Sakari Lähdemäki
KTT

Rakentaminen
✕ @lahdems

Päivi Puonti
VTT

Ennustepäällikkö,
yhteenvedo
✕ @PaiviPuonti

Ville Kaitila
VTL

Palvelut
✕ @VilleKaitila

Birgitta Berg-Andersson
KTL

Teollisuus
✕ @BirgittaBergA1

SUHDANNE

Toimialat

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

Puh. 09-609 900
www.etla.fi
etunimi.sukunimi@etla.fi

Arkadiankatu 23 B
00100 Helsinki
